MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Üniversitesi
Yayın No: 61

# ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

175

Yrd.Doç.Dr. Nesrin ERTEL
Ayten KORAN

İstanbul - 1989

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Z
675
.U5
E78
1989
k.1

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı
DEMİRBAŞ NO: 10116702

Bu araştırma Marmara Üniversitesi
Araştırma Fonu tarafından finanse edilmiştir.

ISBN 975 - 400 - 025 - 5

Marmara Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Döner Sermaye İşletmesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# ÖNSÖZ

Bilindiği ve her zaman tekrarladığım gibi üniversiteler bir taraftan mevcut bilgileri genç kuşaklara aktarırken, diğer taraftan onlara yeni ufuklar açacak yepyeni çalışma ve araştırma alanlarını oluşturmaya çalışırlar. Üniversite bu fonksiyonlarıyla toplumun hem hafızası hem de bilgi üretme merkezidir. Üniversite hafızasını kaybederse toplum bilgi kaynağından mahrum olur. Araştırma ve Bilgi Üretme fonksiyonunun işlerliğini kaybetmesi Üniversitenin temel faydasını ortadan kaldırabilecek, böylece varlığını tartışılır hale getirecektir.

Üniversitelerin bu fonksiyonlarını yerine getirmelerinin temel koşullarından biri, yeterli nitelikte hizmet verebilecek kütüphanelere sahip olmalarıdır.

Bu çalışmanın da ortaya koyduğu gibi, ülkemizde üniversite kütüphaneleri henüz olması gerekenin çok altında olanaklara sahiptir. Bu yetersizlik özellikle uluslararası standartlar dikkate alındığında daha net olarak görülmektedir.

Üniversitemiz öğretim üyelerinin Yrd.Doç.Dr. Nesrin Ertel ve Kütüphane Daire Başkanı Ayten Koran tarafından gerçekleştirilen bu araştırma, dikkatleri üniversite kütüphanelerinin sorunlarına çekebilir ve bir an önce bu sorunların giderilebilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını sağlayabilirse, amacına ulaşmış sayılacaktır.

Prof.Dr. Orhan OĞUZ

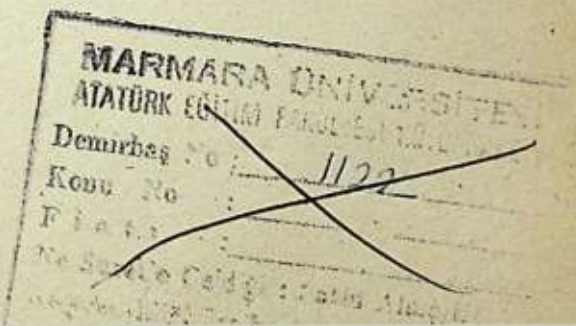

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# İÇİNDEKİLER

1- Çalışmanın Amacı..... 7

2- Fiziksel Konum ve Personel Durumu Açısından Üniversite Kütüphaneleri..... 9

2.1 Fiziksel Alan Açısından Üniversite Kütüphaneleri..... 10

2.2 Personel Açısından Üniversite Kütüphaneleri..... 11

3- Mali Açıdan Üniversite Kütüphaneleri..... 16

3.1 Kütüphane Ödeneklerinin Üniversite Bütçesi İçindeki Payı..... 16

3.2 Kütüphane Bütçesinden Yapılan Harcamalar..... 21

3.3. Kitap ve Süreli Yayın İçin Yapılan Harcamalar..... 23

4- Kitap ve Süreli Yayın Kolleksiyonları Açısından Üniversite Kütüphaneleri..... 32

4.1 Üniversite Kütüphanelerinin Kitap Stokları..... 33

4.2 Üniversite Kütüphanelerinin Yıllık Kitap ve Süreli Yayın Alımları..... 36

5- Genel Değerlendirme ve Sonuç..... 44

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 1- ÇALIŞMANIN AMACI

Bilindiği gibi çok değişik türde çalışmaların ve araştırmaların yürütüldüğü üniversitelerde kütüphaneler, akademik faaliyetlerin merkezi durumundadır.

Üniversite kütüphaneleri aynı zamanda öğretim işlevini tamamlayan ve öğrencilerde okuma - araştırma alışkanlığını özendiren kurumlardır. Dolayısıyla üniversitelerde gerek akademik faaliyetlerin etkinliği ve verimliliği, gerek eğitim faaliyetlerinin niteliği, kütüphanelerin gelişkinliğiyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle yükseköğretim kurumlarının yeterli nitelikte hizmet veren kütüphanelere sahip olmaları, bu kurumların kendilerine düşen görevleri yerine getirebilmelerinin "olmazsa olmaz" koşuludur.

Günümüzde gelişmiş ülkelerde bir üniversite açılmasına karar verildiğinde önce bu kurumun kütüphanesi oluşturulmakta, kütüphane yeterli hizmeti verebilecek seviyeye ulaşıktan sonra, üniversite öğretime başlamaktadır. Bu anlayışın sonucunda dünyada kütüphaneleriyle ünlü birçok üniversite ortaya çıkmıştır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada amacımız ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinin durumunu çeşitli açılardan incelemek ve uluslararası standartlar yönünden değerlendirmektir. Daha önce yapılmış olan bir başka araştırmada (1); üniversiter kurumlarımızda hem oransal, hem de mutlak miktar olarak en düşük ödeneğe sahip olan harcama programının kütüphane, araştırma ve yayın hizmetleri olduğunun görülmüş olması, bizi üniversite kütüphanelerini daha yakından incelemeye yöneltmiştir.

Bir kütüphanede verilen hizmetin yeterliliğini belirleyen çeşitli faktörler vardır. Dolayısıyla üniversite kütüphanelerinin incelenmesinde de bu faktörlerin esas alınması, bunlara göre geliştirilen kriterlerin kullanılması gerekmektedir.

Bu faktörlerden biri kütüphanelerin kaplamış olduğu fiziksel alandır. Çünkü kütüphane hizmetlerinin başarılı olması, kütüphane personeline ve kitaplara ayrılması gereken alanların dışında, öğrenci ve öğretim üyelerinin rahat bir atmosfer içinde

---

*(1) Savaş, V., Ertel, N., Türk Yükseköğretim Sisteminin Ekonomik Açıdan Genel Bir Analizi; M.Ü. Türkmen Yayını, İst, 1987.*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

okuma ve araştırma yapmalarına imkân verecek çalışma alanlarının sağlanması ile mümkündür.

Bir başka faktör, kütüphanede çalışan personelin niteliğidir. Kütüphane hizmeti gören personel sayısı, profesyonel kütüphanecilerin sayısı ve diğer personele oranı bu konuda kullanılan başlıca kriterlerdir. Kütüphane personelinin gerekli niteliklere sahip olması, kütüphane hizmetlerinin etkinliğinin de artmasını sağlamaktadır.

Üniversite kütüphanelerinin mali olanakları, bir başka deyişle bütçe ödenekleri ve diğer fon kaynakları, kütüphane hizmetlerine verilen önemi ve dolayısıyla bu hizmetlerin niteliğini belirleyen temel göstergelerden biridir. Kütüphane ödeneklerinin üniversite bütçesi içindeki payı, bu konuda en önemli göstergelerden biri olarak kabul edilmektedir.

Kütüphanelerin toplam kitap stokları, öğrenci ve öğretim elemanı başına düşen kitap sayıları yanında, her yıl üniversitelere giren kitap ve süreli yayın sayıları da kütüphane yeterliliğinin belirlenmesinde bir kriter olarak ele alınmaktadır.

Bu araştırmada da üniversite kütüphanelerini incelerken ele aldığımız başlıca kriterler bunlar olmuştur. Çalışma 1983-1987 yılları arasındaki dönemi kapsamakta ve esas olarak üniversitelerin Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlıklarına gönderilen anket formları aracılığıyla elde edilen istatistiksel bilgilere dayanmaktadır. Ancak bazı üniversiteler ellerinde geçmiş yıllara ilişkin sağlıklı istatistik olmadığı gerekçesiyle, bazıları ise kütüphanelerinin yeni faaliyete geçmiş veya henüz geçmemiş olması nedenile anket formlarını dolduramamış ya da eksik doldurmuşlardır. (1)

Bu nedenle elde edilen veriler eksik olmakla birlikte, mevcut üniversitelerin önemli bir çoğunluğunu içerdiği için, üniversite kütüphanelerinin durumları hakkında yeterli bir fikir vermektedir. Ayrıca çalışma içinde yapmış olduğumuz değerlendirmeler, genellikle istatistiksel bilgilerin büyük ölçüde sağlandığı 1987 yılına dayandırılmıştır.

---

*(1) Örneğin Bilkent Üniversitesi yeni öğretime başlamış olması nedeniyle ankete katılamayacağını bildirmiş, Trakya Üniversitesi'nden ise henüz Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının kurulmamış olması nedeniyle herhangi bir cevap alınmamıştır.*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anket formlarına verilen cevaplara dayanarak oluşturduğumuz tablolar, bizim bir yandan üniversiteler bazında karşılaştırma yapmamızı sağlarken, diğer taraftan kütüphanelerin uluslararası standartlar yönünden değerlendirilmesini kolaylaştırmıştır. Bu konuda değinilmesi gereken bir nokta, genellikle, her ülke için geçerli bir standartın olmadığıdır. Bu nedenle yaptığımız karşılaştırmalarda çeşitli ülkelere ilişkin standartlardan yararlanılmıştır.

Çalışmada üniversite kütüphaneleri, ilk olarak fiziksel alan ile öğrenci başına düşen fiziksel alan açısından incelenmektedir. Öğrenci başına düşen fiziksel alanın ne olduğu ve uluslararası standartlara göre olması gereken alan miktarı bu bölümde ele alınan başlıca konulardır.

Sonraki bölümde personel açısından kütüphaneler ele alınmakta, kütüphane personelinin nitelikleri ve sayısı üzerinde durulmaktadır.

Mali açıdan kütüphanelerin incelendiği, üçüncü bölümde kütüphane bütçelerinin nominal ve reel olarak gelişiminin yanında, üniversite bütçesi içindeki payları kütüphane bütçesinden yapılan harcamalar ve bu harcamaların kitap ve süreli yayına ayrılan kısmı ele alınmaktadır.

Üniversite kütüphanelerinde 1987 yılındaki stok olarak kitap mevcutları, öğrenci ve öğretim elemanı başına düşen kitap sayıları ve akım olarak her yıl kütüphanelere giren kitap-süreli yayın miktarları, dördüncü bölümde incelenen konulardır.

Çalışmada Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin, gelişmiş veya az gelişmiş diğer ülke üniversitelerinin kütüphaneleri ile karşılıştırılması oldukça çarpıcı sonuçların elde edilmesine yol açmıştır. Araştırmanın son bölümünde elde edilen sonuçlar belirtilmekte ve genel bir değerlendirme yapılmaktadır.

## 2- FİZİKSEL ALAN VE PERSONEL DURUMU AÇISINDAN ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ

Üniversite kütüphanelerinin fiziksel ve beşeri durumlarının ele alındığı bu bölümde ilk olarak, kütüphanelerin kapladığı alan miktarı incelenecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 2.1- Fiziksel Alan Açısından Üniversite Kütüphaneleri

Aşağıdaki tabloda (Tablo 1) üniversiteler bazında kütüphanelerin kapladığı alanlar yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi 1983 yılında üniversitelerde kütüphane hizmetlerine ayrılmış olan fiziksel alan, toplam 61.975$m^2$ iken 1987'de 94.333 $m^2$ olmuştur. Bir başka deyişle yaklaşık olarak 33.000 $m^2$ civarında bir artış gerçekleşmiştir. Bu durum ilk bakışta önemli bir gelişme izlenimi vermekteyse de konuyu uluslararası standartlar yönünden ele aldığımızda kütüphaneye ayrılan alanların ne denli yetersiz olduğu çarpıcı biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu konudaki uluslararası standartlar öğrenci başına kütüphane alanı ve öğretim üyesi başına kütüphane alanı olarak belirlenmektedir. Örneğin Kanada'da Yüksekokul ve Üniversite Kütüphaneleri Derneği'nin 1964 yılında belirlemiş olduğu standartlara göre lisans düzeyindeki bir okur için kütüphane alanı 2.3 $m^2$, öğretim üyesi için ise 7.0$m^2$ dir. (1) Bu alan öğretim üyesinin özel çalışma hücresi yada çalışma yeri olarak düşünülmüştür. Fransa standartlarına göre ise öğrenci başına ayrılması gereken kütüphane alanı ortalama 1.5 $m^2$ dir. (2)

Tablo I.in 7. sütunu 1987 yılında Türkiye'deki üniversitelerde öğrenci başına düşen kütüphane alanını göstermektedir. Tablodan görüldüğü gibi bu açıdan uluslararası standartlara en yakın görünen üniversiteler olan Boğaziçi ve ODTÜ bile standartların çok gerisindedir. Aynı tablonun son sütununda, öğrenci başına 1.5 $m^2$ kütüphane alanı esasından hareketle her üniversitenin sahip olduğu öğrenci sayısına göre ayrılması gereken kütüphane alanları yer almaktadır. Varolan ve olması gereken alanlar arasında yapılacak karşılaştırmalar, mevcut alanların yetersizliğini net bir şekilde göstermektedir. Örneğin 1987 yılında tüm üniversitelerdeki öğrenci sayısı 302.037, toplam kütüphane alanı ise 94.333 $m^2$ dir. Böylece öğrenci başına düşen ortalama olan 0,24 m2 olmaktadır. 1,5 $m^2$ öğrenci başına kütüphane alanı düşebilmesi için, olması gereken toplam alan 573.055 $m^2$ dir. Bir başka deyişle kütüphane alanının yaklaşık 6 kat artması gerekmektedir.

Bu fiziksel koşullar altında üniversite kütüphanelerinde çağdaş bir kütüphanecilik hizmetinin verilebilmesi son derece güçtür.

---

*(1) Withers, F.N., Kütüphane Hizmeti Standartları (Milletlerarası Bir İnceleme) Çev. Sönmez Tamer-Aysel San, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Kütüphanecilik Dizisi: 13, Ankara 1988, s. 38. Standartlar konusundaki bütün kullanılan veriler bu kaynağa dayanmaktadır.*

*(2) Withers, F.N., A.e., s. 40.*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 2.2- Personel Durumu Açısından Üniversite Kütüphaneleri

Aşağıdaki tabloda (Tablo 2) üniversite kütüphanelerinde hizmet veren personelin niteliğine ilişkin veriler yer almaktadır. Kütüphane personelinin niteliğinin, verilen kütüphane hizmetlerinin etkinliği konusunda önemli bir ölçüt olduğuna hiç kuşku yoktur. Tabloda gruplama; uzman, kütüphaneci, lise ve diğer şeklinde yapılmıştır. Uzman kadrosunda yer alanların da kütüphanecilik eğitimi görmüş kişiler olduğunu kabul edersek, bu iki grup toplam üniversitelerdeki profesyonel kütüphaneci sayısını verecektir. Profesyonel kütüphaneci sayısına ilişkin standartlar genel olarak en önemli standartlar olarak kabul edilmektedir. Örneğin bu konudaki Kanada standartlarına göre kütüphane personelinin en az % 31'i profesyonel kütüphaneci olmak zorundadır. (1) Ülkemizdeki üniversite kütüphanelerine bu oran açısından baktığımızda 1983 yılında ortalama olarak % 23 olan bu oranın 1987 yılında % 19.4'e indiğini görüyoruz. Bir başka deyişle uluslararası standartlar açısından düşük olan profesyonel kütüphaneci sayısı, giderek daha da düşmüştür.

Üniversite bazında baktığımızda, bazı üniversiteler bu oranı aşmayı başarmış da olsa (ör. Boğaziçi Üniversitesi'nde 1987 yılında bu oran % 100 olmuştur) genel olarak ele aldığımızda birçok üniversite kütüphanesi bu oranın oldukça gerisinde kalmaktadır.

Profesyonel kütüphaneci sayısına ilişkin olarak belirlenen bir başka uluslararası standart 300 öğrenciye 1 profesyonel kütüphanecinin düşmesidir. (2) Buna göre örneğin 1987 yılı öğrenci sayısı 382.037 olduğuna göre, bu yıl için olması gereken profesyonel kütüphaneci sayısı 1273 kişidir. Var olan ise ancak 120 tane profesyonel kütüphanecidir. Bir başka deyişle profesyonel kütüphaneci sayısı olması gerekenden 10 kat daha düşüktür.

Tüm kütüphane personeline ilişkin bir başka standart 5000 öğrenci için asgari 30 kütüphane personelinin hizmet vermesidir. (3) Buna göre yine 1987 yılı için olması gereken personel sayısı 2292, mevcut olan personel ise 617'dir.

---

*(1) Withers, F.N., a.g.e., s. 34*
*(2) A.e., s 34*
*(3) A.e., s. 44*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO I: Kütüphane Alanı - Öğrenci Başına Alan $m^2$

| ÜNİVERSİTELER | 1983 | 1984 | 1985 | 1986 | 1987 | Öğr.sayısı (1987) | Öğr. başı alan $m^2$ | Olması Gereken |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Akdeniz Üniversitesi | – | – | – | 79.25 | 152 | 7199 | 0.02 | 10798 |
| Anadolu Üniversitesi | 1323 | 1323 | 1323 | 1323 | 1500 | 12998 | 0.11 | 19497 |
| Ankara Üniversitesi | 8623 | 8623 | 8623 | 8623 | 8862 | 39115 | 0.22 | 45172 |
| Atatürk Üniversitesi | 2905 | 2905 | 6698 | 6698 | 2423 | 15011 | 0.16 | 22516 |
| Bilkent Üniversitesi | – | – | – | – | – | – | – | – |
| Boğaziçi Üniversitesi | 6000 | 6000 | 6000 | 6000 | 6000 | 6516 | 0.92 | 9774 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 366 | 660 | 660 | 660 | 660 | 5926 | 0.11 | 8889 |
| Çukurova Üniversitesi | 1000 | 1000 | 1000 | 1000 | 1000 | 11650 | 0.08 | 17475 |
| Dicle Üniversitesi | – | – | 500 | 500 | 500 | 7383 | 0.06 | 11074 |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | 180 | 180 | 180 | 180 | 180 | 21580 | 0.08 | 32370 |
| Ege Üniversitesi | 2333 | 2318 | 2397 | 3523 | 4397 | 15742 | 0.27 | 23613 |
| Erciyes Üniversitesi | 800 | 800 | 800 | 1100 | 1100 | 5699 | 0.19 | 8547 |
| Fırat Üniversitesi | – | 1781 | 1781 | 1781 | 1781 | 5329 | 0.33 | 7993 |
| Gazi Üniversitesi | 2100 | 2100 | 2100 | 2100 | 2100 | 30018 | 0.06 | 45027 |
| Hacettepe Üniversitesi | 8101 | 8101 | 8101 | 8101 | 8101 | 21582 | 0.37 | 32373 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | – | – | – | 2800 | 2800 | 16471 | 0.16 | 24706 |
| İstanbul Üniversitesi | – | – | 8500 | 8500 | 8500 | 35651 | 0.23 | 53476 |
| İnönü Üniversitesi | – | – | – | 260 | 260 | 2496 | 0.1 | 3744 |
| Karadeniz Üniversitesi | 4000 | 4000 | 4000 | 4000 | 3500 | 10164 | 0.34 | 15246 |
| Marmara Üniversitesi | 1953 | 1953 | 1953 | 1953 | 1953 | 16441 | 0.11 | 24661 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 540 | 540 | 540 | 540 | 540 | 2911 | 0.03 | 4366 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | | 620 | 620 | 620 | 4748 | 7563 | 0.62 | 13344 |
| Orta Doğu Teknik Üniversitesi | 12058 | 12058 | 12058 | 12058 | 12058 | 15068 | 0.8 | 22602 |
| Selçuk Üniversitesi | – | – | – | – | 3000 | 13904 | 0.21 | 20856 |
| Trakya Üniversitesi | – | – | – | – | – | 2911 | | – |
| Uludağ Üniversitesi | 1300 | 1300 | 1700 | 2150 | 2710 | 17255 | 0.15 | 23882 |
| Yıldız Üniversitesi | 2000 | 2000 | 2000 | 2000 | 2655 | 12958 | 0.2 | 19437 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | 50 | 335 | 335 | 335 | 335 | 1879 | 0.17 | 2818 |
| | | | | | | | | |
| TOPLAM | 61975 | 64040 | 77312 | 88851 | 94333 | 382.037 | 0.24 | 573.055 |

Kaynak: 1987-1988 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Ankara, Yükseköğretim Kurulu, 1988, (Öğrenci sayısı için)

Bu konuda belirtilebilecek bir başka nokta da, profesyonel kütüphanecilerin büyük bir çoğunluğunun 3 büyük şehirde yoğunlaşmış olmasıdır. Örneğin 1987 yılında profesyonel kütüphanecilerin % 65'i 3 büyük şehirde (Istanbul, ankara, İzmir) toplanmıştır.

Görüldüğü gibi hangi standardı kullanırsak kullanalım üniversite kütüphaneleri personel açısından gerek nitelik gerek nicelik yönünden oldukça yetersiz bir konumdadır. Bu durumun kütüphane hizmetlerinin de yetersiz kalmasına neden olması kaçınılmazdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 2: KÜTÜPHANELERİN PERSONEL SAYISI

| | 1983 | | | | | 1984 | | | | | 1985 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ÜNİVERSİTELER | Uzman | Kütüp. | Lise | Diğer | Toplam | Uzman | Kütüp. | Lise | Diğer | Toplam | Uzman |
| Akdeniz Üniversitesi | – | – | – | – | – | – | 2 | – | – | 2 | – |
| Anadolu Üniversitesi | 3 | 2 | 2 | - | 7 | 3 | 2 | – | 3 | 8 | 3 |
| Ankara Üniversitesi | 5 | 10 | 33 | 59 | 107 | 5 | 9 | 32 | 53 | 99 | 4 |
| Atatürk Üniversitesi | 1 | – | 18 | 22 | 41 | 1 | – | 19 | 25 | 45 | 1 |
| Boğaziçi Üniversitesi | 6 | – | 15 | – | 21 | 5 | – | 26 | – | 31 | 6 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 3 | – | 5 | 1 | 9 | 3 | – | 10 | 2 | 15 | 3 |
| Çukurova Üniversitesi | 5 | 1 | 5 | 11 | 22 | 5 | 1 | 6 | 9 | 21 | 6 |
| Dicle Üniversitesi | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 1 |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | – | – | – | – | – | – | 1 | 2 | 1 | 4 | 1 |
| Ege Üniversitesi | 1 | 7 | 17 | 11 | 36 | 1 | 8 | 16 | 18 | 43 | 1 |
| Erciyes Üniversitesi | 2 | – | 7 | 2 | 11 | 1 | – | 5 | 2 | 8 | 1 |
| Fırat Üniversitesi | – | – | – | – | – | 1 | 2 | 7 | 7 | 17 | 1 |
| Gazi Üniversitesi | 1 | 2 | 4 | 1 | 8 | – | 2 | 9 | 1 | 12 | 1 |
| Hacettepe Üniversitesi | 16 | 19 | 31 | 31 | 97 | 15 | 19 | 29 | 31 | 94 | 10 |
| İstanbul Teknik Üni. | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – | 2 |
| İstanbul Üniversitesi | 1 | 1 | 11 | 8 | 21 | 1 | 1 | 11 | 4 | 17 | 1 |
| İnönü Üniversitesi | 1 | – | – | – | 1 | 1 | – | – | – | 1 | 1 |
| Karadeniz Üniversitesi | – | 3 | 5 | 5 | 13 | – | 3 | 6 | 5 | 14 | – |
| Marmara Üniversitesi | – | – | 1 | 5 | 6 | 3 | 1 | 4 | 5 | 13 | 4 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | – | 1 | 3 | 1 | 5 | – | 1 | 2 | 1 | 4 | – |
| Ondokuz Mayıs Üni. | – | – | – | – | – | – | – | 2 | 1 | 3 | 1 |
| ODTÜ | – | 17 | 39 | 1 | 57 | 2 | 15 | 34 | 1 | 52 | 6 |
| Selçuk Üniversitesi | 1 | 2 | 10 | 6 | 19 | 1 | 2 | 19 | 4 | 26 | 1 |
| Uludağ Üniversitesi | 2 | – | 4 | 5 | 11 | 3 | – | 4 | 5 | 12 | 3 |
| Yıldız Üniversitesi | 1 | – | 6 | 3 | 10 | 1 | – | 7 | 3 | 11 | 1 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | 1 | – | 3 | 1 | 5 | 1 | – | 5 | 1 | 7 | 1 |
| | | | | | | | | | | | |
| TOPLAM | 50 | 65 | 219 | 173 | 507 | 53 | 69 | 264 | 182 | 560 | 60 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 2 - DEVAM

| 1985 | | | | 1986 | | | | | 1987 | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Kütüp. | Lise | Diğer | Toplam | Uzman | Kütüp. | Lise | Diğer | Toplam | Uzman | Kütüp. | Lise | Diğer | Toplam |
| 2 | 1 | – | 3 | – | 2 | 2 | – | 4 | – | 2 | 2 | 1 | 5 |
| 2 | 5 | 13 | 23 | 2 | 3 | 5 | 18 | 28 | 3 | 2 | 6 | 15 | 26 |
| 8 | 25 | 52 | 89 | 4 | 7 | 26 | 48 | 85 | 7 | 8 | 26 | 44 | 75 |
| – | 19 | 20 | 40 | 1 | – | 17 | 27 | 45 | 1 | 1 | 25 | 17 | 44 |
| – | 25 | – | 31 | 7 | 1 | 32 | – | 40 | 11 | 1 | – | – | 12 |
| – | 11 | 2 | 16 | 4 | – | 11 | 2 | 17 | 5 | – | 9 | 3 | 17 |
| – | 5 | 9 | 20 | 5 | – | 4 | 9 | 18 | 4 | – | 7 | 10 | 21 |
| 1 | 4 | 2 | 8 | 1 | 1 | 6 | 2 | 10 | 1 | – | 6 | 5 | 12 |
| 2 | 3 | 1 | 7 | 1 | 2 | 3 | 2 | 8 | – | 1 | 3 | 2 | 6 |
| 6 | 16 | 18 | 41 | 1 | 5 | 18 | 13 | 37 | – | 4 | 28 | 19 | 51 |
| – | 5 | 2 | 8 | 1 | 1 | 11 | 4 | 17 | – | – | 9 | 5 | 14 |
| 3 | 6 | 7 | 17 | – | 3 | 7 | 6 | 16 | – | 2 | 6 | 8 | 16 |
| 1 | 10 | 1 | 13 | 1 | 1 | 11 | 1 | 14 | 2 | 1 | 11 | 1 | 15 |
| 12 | 25 | 26 | 63 | 8 | 12 | 32 | 26 | 78 | 4 | 7 | 38 | 12 | 61 |
| 1 | 8 | 4 | 15 | – | – | – | – | – | – | – | – | – | – |
| – | 11 | 10 | 22 | 1 | – | 14 | 6 | 21 | – | – | – | – | – |
| – | – | – | 1 | 1 | – | 5 | 3 | 9 | 1 | 2 | 5 | 1 | 9 |
| 3 | 7 | 5 | 15 | 2 | 1 | 8 | 6 | 17 | 2 | 1 | 16 | 8 | 27 |
| 2 | 16 | 8 | 30 | 7 | 1 | 18 | 8 | 34 | 8 | 5 | 15 | 6 | 34 |
| 2 | 4 | 1 | 7 | – | 2 | 4 | 1 | 7 | – | 2 | 3 | 5 | 10 |
| – | 2 | 4 | 7 | 4 | – | 3 | 4 | 11 | – | 4 | 5 | 3 | 12 |
| 10 | 46 | – | 62 | 6 | 17 | 43 | – | 66 | 7 | 11 | 41 | 3 | 62 |
| 2 | 19 | 4 | 26 | 1 | 2 | 21 | 5 | 29 | 1 | 1 | 21 | 3 | 26 |
| – | 6 | 7 | 16 | 3 | – | 6 | 11 | 20 | 4 | – | 18 | 8 | 30 |
| – | 6 | 3 | 10 | 2 | 1 | 6 | 3 | 12 | 2 | 1 | 4 | 4 | 11 |
| – | 6 | 1 | 8 | 1 | – | 7 | 2 | 10 | 1 | – | 8 | 2 | 11 |
| | | | | | | | | | | | | | |
| 57 | 291 | 200 | 608 | 64 | 62 | 320 | 207 | 653 | 64 | 56 | 312 | 185 | 617 |

## 3 - MALİ AÇIDAN ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ

Çalışmamızın bu bölümünde üniversite kütüphanelerinin ödenekleri ile bu ödeneklerden yapılan harcamalar ve bunların dağılımı ele alıncaktır. İlk olarak kütüphane ödenekleri ve bu ödeneklerin toplam üniversite bütçe ödenekleri içindeki payları incelenmiştir.

### 3.1-Kütüphane Ödeneklerinin Üniversite Bütçesi İçindeki Payı

Tablo 3'de üniversiteler bazında kütüphane ödenekleri ve bu ödeneklerin üniversite bütçesi içindeki payının ne olduğu görülmektedir.

Bu konuda belirlenen standartlar da ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genellikle benimsenen oran, üniversite bütçesinin % 5'i ile % 10'unun arasında bir ödeneğin kütüphane harcamaları için ayrılmasıdır. (1) Ancak bu oranlar esas olarak kuruluşunu tamamlamış olan "eski" üniversiteler içindir. Yeni kurulan üniversitelerde en azından ilk yıllarda kütüphane kolleksiyonunun oluşturulabilmesi, eksiklerin tamamlanması için daha yüksek olması gerektiği bildirilmiştir.

Bu standartlara göre Tablo 3'ü incelediğimizde 1983-1987 yılları arasında sadece Boğaziçi Üniversitesinin, ortalama %4 oranıyla, bu standartların ancak alt sınırına yaklaştığını görmekteyiz.

Tüm üniversitelerin kütüphane ödenekleri toplamını, üniversite ödenekleri toplamına oranladığımızda, sözkonusu dönem için bulunan rakamlar % 1'e bile ulaşamamış, 1984 yılında % 0.9'a çıkmışken, giderek azalmış ve 1987 yılında % 0.6 olmuştur. Örneğin 1987 yılında, birçok üniversitede kütüphane bütçesinin payı, bu ortalamanın bile altındadır.

Aşağıdaki grafikte de (Grafik I) görüldüğü gibi nominal ve reel kütüphane ödenekleri arasındaki farkda oldukça büyük boyuttadır.

---

*(1) F.N. Withers, a.g.e., s. 32*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

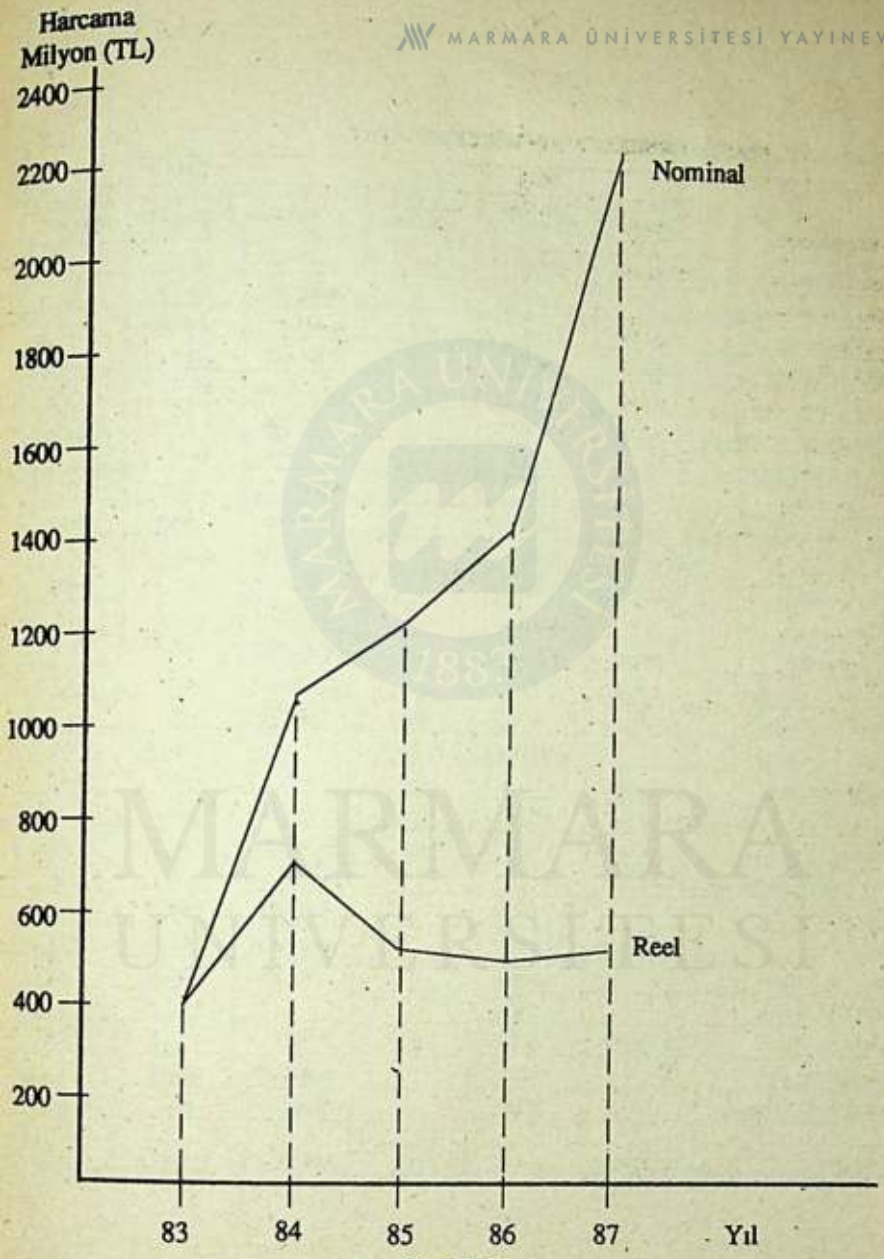


**Grafik I**
**Kütüphane Ödenekleri**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

## TABLO 3: KÜTÜPHANE ÖDENEKLERİNİN BÜTÇEDEKİ PAYI

| ÜNİVERSİTELER | 1983 | | | 1984 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Küt. Ödeneği (TL.) | Büt. Öde. (Milyon TL.) | Küt. Öde. Büt. Öde. | Küt. Ödeneği (TL.) | Büt. Öde. (Milyon TL.) | Küt. Öde. Büt. Öde. |
| Akdeniz Üniversitesi | 2.350.000 | 1.208.1 | 0.1 | 4.350.000 | 1.917.2 | 0.2 |
| Anadolu Üniversitesi | – | 3.218.0 | – | 29.000.000 | 4.044.8 | 0.7 |
| Ankara Üniversitesi | 17.910.581 | 7.231.7 | 0.2 | 31.447.671 | 10.033.8 | 0.3 |
| Atatürk Üniversitesi | 34.060.000 | 4.451.9 | 0.7 | 51.870.000 | 5.857.1 | 0.8 |
| Boğaziçi Üniversitesi | 48.138.800 | 2.738.8 | 1.7 | 113.500.000 | 2.311.7 | 4.9 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 11.000.000 | 1.975.3 | 0.5 | 31.265.000 | 2.319.1 | 1.3 |
| Çukurova Üniversitesi | 24.000.000 | 3.822.4 | 0.6 | 40.000.000 | 4.440.8 | 0.9 |
| Dicle Üniversitesi | – | 2.584.7 | – | 3.200.000 | 2.811.8 | 0.1 |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | – | 3.073.0 | – | 2.600.000 | 3.866.4 | 0.06 |
| Ege Üniversitesi | 58.380.140 | 5.556.9 | 1 | 36.895.000 | 6.800.9 | 0.5 |
| Erciyes Üniversitesi | 11.000.000 | 2.588.6 | 0.4 | 14.000.000 | 2.679.9 | 0.5 |
| Fırat Üniversitesi | – | 2.194.2 | – | 45.000.000 | 2.380.0 | 1.8 |
| Gazi Üniversitesi | 40.000.000 | 6.302.0 | 0.6 | 90.000.000 | 6.570.8 | 1.3 |
| Hacettepe Üniversitesi | 45.000.000 | 7.304.1 | 0.6 | 129.536.000 | 9.493.5 | 1.3 |
| İstanbul Teknik Üni. | 5.830.000 | 3.996.7 | 0.1 | 30.181.000 | 1.753.8 | 1.7 |
| İstanbul Üniversitesi | – | 10.611.8 | – | 70.000.000 | 13.603.0 | 0.5 |
| İnönü Üniversitesi | 5.490.000 | 1.101.4 | 0.4 | 800 | 4.907.1 | 0.01 |
| Karadeniz Üniversitesi | 59.300.000 | 2.486.8 | 2.3 | 70.300.000 | 3.355.4 | 2 |
| Marmara Üniversitesi | 11.500.000 | 2.073.7 | 0.5 | 25.000.000 | 2.847.8 | 0.8 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 11.270.000 | 896.9 | 1.2 | 14.337.000 | 1.497.1 | 0.9 |
| Ondokuz Mayıs Üni. | – | 1.918.6 | – | 30.000.000 | 2.653.2 | 1.1 |
| O.D.T.Ü. | 78.000.000 | 6.290.7 | 1.2 | 101.500.000 | 7.484.1 | 1.3 |
| Selçuk Üniversitesi | 3.000.000 | 1.944.6 | 0.1 | 4.000.000 | 2.407.8 | 0.1 |
| Trakya Üniversitesi | – | 1.625.4 | – | – | 1.995.9 | – |
| Uludağ Üniversitesi | 24.000.000 | 3.348.4 | 0.7 | 23.750.000 | 4.271.5 | 0.5 |
| Yıldız Üniversitesi | – | 2.017.1 | – | 50.000.000 | 2.246.6 | 2.2 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | – | 323.4 | – | 21.500.000 | 798.4 | 2.6 |
| TOPLAM | 490.229.521 | 92.885.2 | 0.5 | 1.064.031.671 | 115.349.6 | 0.9 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 3 - DEVAM

| 1985 | | | 1986 | | | 1987 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Küt. Ödeneği (TL.) | Büt. Öde. (Milyon TL.) | Küt. Öde. Büt. Öde. | Küt. Ödeneği (TL.) | Büt. Öde. (Milyon TL.) | Küt. Öde. Büt. Öde. | Küt. Ödeneği (TL.) | Büt. Öde. (Milyon TL.) | Küt. Öde. Büt. Öde. |
| 15.900.000 | 2.902.5 | 0.5 | 20.000.000 | 4.187.7 | 0.4 | 25.760.000 | 6.503.0 | 0.3 |
| 33.000.000 | 6.635.9 | 0.4 | 45.000.000 | 10.819.7 | 0.4 | 115.000.000 | 15.981.0 | 0.7 |
| 46.547.126 | 11.260.9 | 0.4 | 70.379.188 | 18.043.7 | 0.3 | 82.344.439 | 24.743.0 | 0.3 |
| 72.250.000 | 6.488.9 | 1.1 | 101.872.000 | 10.233.0 | 0.9 | 140.000.000 | 14.859.0 | 0.9 |
| 153.000.000 | 2.993.7 | 5.1 | 211.000.000 | 4.283.9 | 4.9 | 276.000.000 | 6.789.0 | 4.0 |
| 33.374.000 | 3.805.1 | 0.8 | 41.864.000 | 4.860.0 | 0.8 | 48.000.000 | 6.541.0 | 0.7 |
| 57.500.000 | 4.748.8 | 1.2 | 76.000.000 | 7.489.2 | 1 | 92.000.000 | 10.542.0 | 0.8 |
| 3.000.600 | 4.399.5 | 0.6 | 40.000.000 | 5.891.0 | 0.6 | 53.000.000 | 8.734.0 | 0.6 |
| 30.000.000 | 6.031.9 | 0.4 | 35.000.000 | 8.908.9 | 0.3 | 30.000.000 | 13.555.0 | 0.2 |
| 14.438.046 | 7.553.9 | 0.1 | 40.933.238 | 12.059.7 | 0.3 | 79.014.856 | 17.775.0 | 0.4 |
| 21.000.000 | 3.555.9 | 0.5 | 27.000.000 | 4.950.3 | 0.5 | 42.000.000 | 7.068.0 | 0.5 |
| 41.450.000 | 3.498.8 | 1.1 | 53.300.000 | 4.187.5 | 1.2 | 60.000.000 | 6.177.0 | 0.9 |
| 86.523.000 | 7.807.3 | 1.1 | 92.000.000 | 11.203.3 | 0.8 | 143.290.000 | 17.089.0 | 0.8 |
| 130.030.000 | 11.033.3 | 1.1 | 130.030.000 | 17.538.4 | 0.7 | 180.000.000 | 25.011.0 | 0.7 |
| 76.340.000 | 2.212.6 | 3.4 | 100.000.000 | 2.356.6 | 4.2 | 38.000.000 | 13.736.0 | 0.2 |
| 77.000.000 | 15.666.7 | 0.4 | 61.000.000 | 25.907.0 | 0.2 | 350.000.000 | 40.185.0 | 0.8 |
| 20.000.000 | 6.612.5 | 0.3 | 9.200.000 | 9.652.9 | 0.09 | 20.000.000 | 3.577.0 | 0.5 |
| 68.000.000 | 4.131.4 | 1.6 | 41.100.000 | 5.476.8 | 0.7 | 92.000.000 | 8.247.0 | 1.1 |
| 25.000.000 | 4.764.4 | 0.5 | 25.000.000 | 6.901.6 | 0.3 | 32.000.000 | 10.466.0 | 0.3 |
| 10.500.000 | 1.174.9 | 0.8 | 14.500.000 | 2.531.5 | 0.5 | 20.240.000 | 3.627.0 | 0.5 |
| 40.000.000 | 3.738.8 | 1 | 25.000.000 | 5.448.5 | 0.4 | 41.000.000 | 7.520.0 | 0.5 |
| 127.000.000 | 8.522.2 | 1.4 | 170.200.000 | 11.287.8 | 1.5 | 304.000.000 | 15.037.0 | 1.8 |
| 13.000.000 | 3.767.1 | 0.3 | 20.000.000 | 5.197.4 | 0.3 | 35.000.000 | 8.733.0 | 0.4 |
| – | 2.596.6 | – | – | 4.019.0 | – | – | 5.668.0 | – |
| 21.000.000 | 6.291.4 | 0.3 | 27.760.000 | 8.397.7 | 0.3 | 37.000.000 | 11.531.0 | 0.3 |
| 25.000.000 | 3.003.2 | 0.8 | 32.212.300 | 4.114.3 | 0.7 | 15.000.000 | 5.619.0 | 0.2 |
| 16.351.000 | 1.922.5 | 0.8 | 27.846.000 | 2.008.8 | 1.3 | 28.704.000 | 2.903.0 | 0.9 |
| | | | | | | | | |
| 1.240.852.772 | 147.661.7 | 0.8 | 1.538.196.426 | 217.953.2 | 0.7 | 2.209.353.295 | 318.276.0 | 0.6 |

Kütüphane ödeneklerinin 1983-1987 yılları arasındaki gelişimini nominal olarak ele aldığımızda, 1983 yılında 490 milyon TL. olan kütüphane ödenekleri toplamının, 1987 yılında 2 milyar TL. ye ulaştığını görmekteyiz. Bir başka deyişle kütüphane ödenekleri nominal olarak sözkonusu dönemde yaklaşık 5 kat artmıştır.

Kütüphane ödeneklerinde reel olarak meydana gelen artışın ne olduğunu görebilmek amacıyla, aşağıda İstanbul Ticaret Odası toptan eşya fiyat endeksiyle deflate edilmiş ödenek rakamları verilmektedir.

**TABLO 4: REEL VE NOMİNAL KÜTÜPHANE ÖDENEKLERİ**

| Yıllar | Kütüphane Ödeneği (Nominal) | TEF (ITO) 1983=100 | Kütüphane Ödeneği (Reel) |
|---|---|---|---|
| 1983 | 490.229.521 | 100 | 490.229.521 |
| 1984 | 1.064.031.671 | 146.4 | 726.797.589 |
| 1985 | 1.240.852.772 | 207.5 | 598.001.335 |
| 1986 | 1.538.196.426 | 264.6 | 581.328.959 |
| 1987 | 2.209.353.295 | 368.6 | 599.390.476 |

Yukarıda tabloda görüldüğü gibi kütüphane ödenekleri sözkonusu dönemde reel olarak ancak % 22 oranında bir artış göstermiştir. Ödeneklerde 1984 yılında önemli bir reel artışın gerçekleştiğini ancak sonraki 2 yılda reel ödeneklerin azaldığını ve 1987 yılı itibariyle az da olsa bir yükselmenin sağlandığını tablodan izlemek mümkündür.

Bunun anlamı, kütüphane ödeneklerinin sözkonusu dönem içinde sayısal olarak önemli miktarda artmış olmasına rağmen, bu ödeneklerin satınalma gücünde fazla bir artışın gerçekleşmediğidir. Fiyat artışlarının etkisini ortadan kaldırdığımızda, bir başka deyişle ödenek rakamlarının toptan eşya fiyat endeksi rakamlarıyla deflate edildiğimizde, bu durum açıkca görülmektedir.

*(1) Withers, F.N., a.g.e., s. 32*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### 3.2- Kütüphane Bütçesinden Yapılan Harcamalar

Kütüphane bütçesinden yapılan harcamaların yer aldığı tablo 5, kütüphane ödeneklerinin gösterildiği tablo 3 ile karşılaştırıldığında, bazı üniversitelerde ödeneklerin tamamının, bazılarında ise ödeneklerden daha az bir miktarın harcandığı görülmektedir. Ancak 1983-1987 döneminde gerek üniversite bazında gerek toplam olarak, genellikle ödeneklerden fazla harcama yapılmıştır. Ödeneklerin yetersizliğini ortaya koyan bir başka gösterge olan bu durum, bazı üniversitelerde Araştırma Fonu ve Döner Sermaye Bütçelerinden kütüphane bütçesine aktarma yapılması, bazılarında ise ek ödenek kullanılması ile mümkün olmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**TABLO 5: KÜTÜPHANE BÜTÇESİNDEN YAPILAN HARCAMA**

| ÜNİVERSİTELER | 1983 | 1984 | 1985 | 1986 | 1987 |
|---|---|---|---|---|---|
| Akdeniz Üniversitesi | - | 1.150.470 | 4.715.652 | 12.906.296 | 24.449.166 |
| Anadolu Üniversitesi | - | - | 33.000.000 | 5.000.000EÖ<br>45.000.000 | 112.302.268 |
| Ankara Üniversitesi | 22.693.162 | 38.521.546 | 60.214.644 | 99.618.400 | 101.063.122 |
| Atatürk Üniversitesi | 42.300.000 | 67.265.000 | 93.920.000 | 137.437.000 | 212.000.000 |
| Bilkent Üniversitesi | - | - | - | - | - |
| Boğaziçi Üniversitesi | 41.400.000 | 113.500.000 | 153.000.000 | 14.519.000AF<br>211.000.000 | 10.000.000AF<br>276.000.000 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 8.666.102 | 20.097.738 | 24.243.544 | 8.000.000EÖ<br>47.001.309 | 15.000.000EÖ<br>58.309.774 |
| Çukurova Üniversitesi | 24.000.000 | 35.000.000 | 25.000.000EÖ<br>80.000.000 | 69.886.600 | 33.700.000EÖ<br>85.860.000 |
| Dicle Üniversitesi | - | - | 100.000 | 31.000.000 | 53.000.000 |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | - | 17.813.729 | 26.077.678 | 32.032.225 | 44.107.921 |
| Ege Üniversitesi | 47.229.553 | 10.899.270DS<br>43.092.653 | 16.378.391DS<br>27.607.166 | 23.109.768DS<br>58.944.699 | 28.215.752DS<br>90.282.937 |
| Erciyes Üniversitesi | 11.000.000 | 14.000.000 | 21.600.000 | 2.100.000DS<br>41.400.000 | 42.000.000 |
| Fırat Üniversitesi | - | 32.672.001 | 32.580.556 | 49.036.000 | 55.200.000 |
| Gazi Üniversitesi | 40.000.000 | 89.999.500 | 86.523.000 | 99.634.000 | 7.634.000EÖ<br>142.988.575 |
| Hacettepe Üniversitesi | 44.651.958 | 119.173.120 | 130.030.000 | 12.000.000AF<br>119.628.000 | 172.000.000 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | - | 30.181.000 | 76.340.000 | 100.000.000 | - |
| İstanbul Üniversitesi | - | - | - | 49.000.000 | 149.000.000 |
| İnönü Üniversitesi | 5.383.000 | 792 | 19.850.000 | 7.663.000 | 20.000.000 |
| Karadeniz Üniversitesi | - | - | - | - | 92.000.000 |
| Marmara Üniversitesi | 4.054.754 | 14.716.668 | 16.974.493 | 18.868.479 | 52.208.327 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 3.779.796 | 10.169.092 | 4.066.772 | 5.778.693 | -1.227.890DS<br>13.907.255 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | - | 30.000.000 | 40.000.000 | 25.000.000 | 41.000.000 |
| Orta Doğu Teknik Üniversitesi | 81.000.000 | 150.749.707 | 27.344.917AF<br>219.052.670 | 100.000.000EÖ<br>278.105.741 | 100.000.000EÖ<br>413.392.017 |
| Selçuk Üniversitesi | - | - | - | - | 32.000.000 |
| Trakya Üniversitesi | - | - | - | - | - |
| Uludağ Üniversitesi | 22.000.000 | 21.000.000 | 27.000.000 | 23.000.000 | 37.000.000 |
| Yıldız Üniversitesi | 1.974.480 | 9.468.441 | 7.717.575 | 7.588.000 | 2.500.000<br>15.000.000 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | - | - | 13.963.645 | 23.285.914 | 18.086.032 |
| TOPLAM | 401.002.805 | 870.261.935 | 1.267.500.703 | 1.827.429.732 | 2.551.435.036 |

EÖ - Ek Ödenek AF - Araştırma Fonu DS - Döner Sermaye

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

### 3.3- Kitap ve Süreli Yayın İçin Yapılan Harcamalar

Bu bölümde amacımız üniversite kütüphanelerinin 1983-1987 dönemi içinde kitap alımı ve süreli yayın için ne miktarda harcama yapmış olduklarını, bunların ne kadar yerli ve ne kadar yabancı yayın alımları için kullandıklarını incelemektir. Ancak tüm çabalarımıza rağmen bu konulara ilişkin verileri tam olarak elde edememiş olmamız, bazı üniversitelere ait bilgilerin eksik kalmasına neden olmuştur.

Buna rağmen, sınırlı verilerin yine de bu konudaki genel eğilimleri yansıttığı düşüncesindeyiz.

Tabloların incelenmesinden çıkabilecek sonuçlardan biri, üniversite kütüphanelerinin materyal (Kitap-Süreli Yayın) için yapmış oldukları harcamaların esas ağırlığını süreli yayın alımlarının oluşturmasıdır. Kitap ve süreli yayın harcamalarının, toplam materyal içindeki payının dönem içinde nasıl geliştiği tablo 6'da görülmektedir. Günümüzde hem sosyal bilimler, hem fen bilimleri alanında süreli yayınların kitaplara göre öneminin daha fazla artmış olması, kütüphanelerin süreli yayınlara daha fazla kaynak ayırmalarına yol açmıştır. Nitekim tablo 6'da toplam harcamalar içinde süreli yayın harcamalarının payı ortalama % 77.6 olarak bulunmuştur.

TABLO 6

| Yıllar | Kitap Alımı | % | Süreli Yayın Alımı | % | Toplam |
|---|---|---|---|---|---|
| 1983 | 77.690.464 | 24.6 | 237.912.746 | 75.4 | 315.603.210 |
| 1984 | 228.756.642 | 28 | 586.228.945 | 72 | 814.985.587 |
| 1985 | 229.271.273 | 22 | 771.988.438 | 78 | 1.001.259.711 |
| 1986 | 266.950.357 | 18 | 1.206.183.728 | 82 | 1.473.134.085 |
| 1987 | 380.372.311 | 19 | 1.541.736.839 | 81 | 1.922.109.150 |

## TABLO: 7

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| Yıl | Döviz Kuru 1983=100 | Yabancı Süreli Yayın Nominal (TL) | Yabancı Süreli Yayın Reel (TL) | Yabancı Kitaplar Yapılan Harcama Nominal |
|---|---|---|---|---|
| 1983 | 100 | 219.988.350 | 219.988.350 | 58.574.323 |
| 1984 | 157 | 550.537.605 | 350.683.824 | 199.455.343 |
| 1985 | 207 | 732.166.071 | 353.703.415 | 192.810.363 |
| 1986 | 275 | 1.192.648.767 | 433.690.460 | 219.221.541 |
| 1987 | 372 | 1.464.406.885 | 393.657.764 | 307.050.276 |

## TABLO 7 (Devam)

| Yıl | Yabancı Kitap İçin Yapılan Harcama Reel | Toplam Harcanan Nominal | Toplam Harcanan Reel |
|---|---|---|---|
| 1983 | 58.574.232 | 278.562.582 | 278.562.582 |
| 1984 | 127.041.619 | 749.992.948 | 477.702.514 |
| 1985 | 93.145.102 | 924.976.434 | 446.848.518 |
| 1986 | 75.716.924 | 1.411.870.308 | 513.407.384 |
| 1987 | 82.540.396 | 1.771.457.161 | 576.198.161 |

Harcamalara "yerli-yabancı" ayrımı açısından baktığımızda, tahmin edilebileceği gibi, yabancı yayınlar toplam harcamaların çok önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Örneğin süreli yayınlarda toplam süreli yayın harcamasının % 92'si yabancı yayın için, kitaplarda ise ortalama % 80'i yabancı kitap alımı için kullanılmıştır.

İncelenen dönem içinde yabancı kitap alımı için yapılan harcama 58.574.232 den 307.050.276 TL. ye çıkmıştır.

Yabancı süreli yayın harcaması ise 219.988.350'den 1.464.406.885 TL'ye yükselmiştir. Nominal olarak baktığımızda kitap harcamalarının yaklaşık 5.5, süreli

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

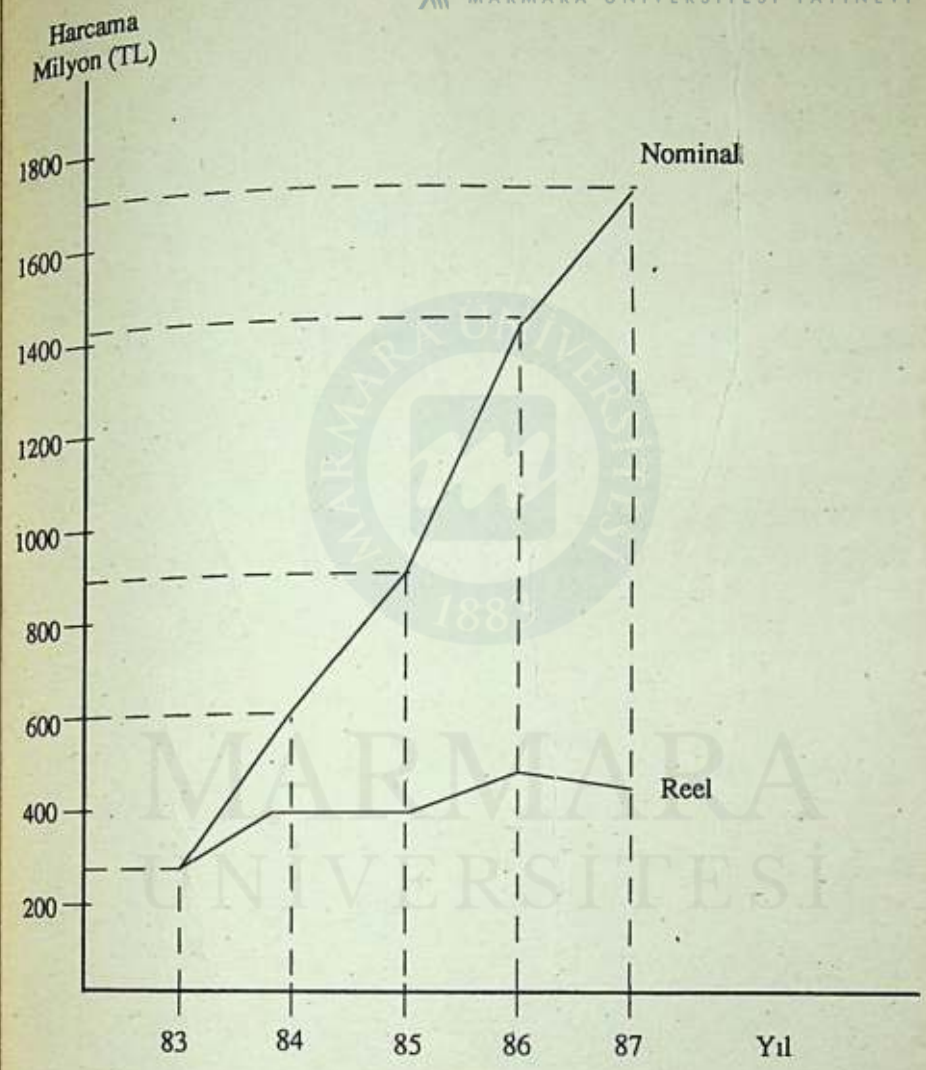


**Grafik II**
**Yabancı Yayın İçin**
**Yapılan**
**Toplam Harcama**

TABLO 8: KİTAP ALIM İÇİN YAPILAN HARCAMA

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| ÜNİVERSİTELER | 1983 | | | 1984 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Yerli | Yabancı | Toplam | Yerli | Yabancı | Toplam |
| Akdeniz Üniversitesi | | | | 1.046.775 | 1.690.080 | 2.736.855 |
| Anadolu Üniversitesi | 487.599 | 1.496.644 | 1.984.243 | 891.620 | 4.986.243 | 5.877.863 |
| Ankara Üniversitesi | | | 2.022.062 | | | 5.345.050 |
| Atatürk Üniversitesi | 74.100 | | 74.100 | 68.805 | | 68.805 |
| Boğaziçi Üniversitesi | | | | | 21.000.000 | 21.000.000 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 163.372 | 2.948.178 | 3.111.550 | 95.800 | 10.232.031 | 10.327.831 |
| Çukurova Üniversitesi | | 78.814 | 78.814 | 15.000 | 101.220 | 116.220 |
| Dicle Üniversitesi | | | | | | |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | | | | | 17.813.729 | 17.813.729 |
| Ege Üniversitesi | 1.777.375 | 2.919.673 | 4.697.048 | 1.659.091 | 7.494.693 | 9.153.784 |
| Erciyes Üniversitesi | 500.000 | 2.500.000 | 3.000.000 | 500.000 | 2.700.000 | 3.200.000 |
| Fırat Üniversitesi | | | | 2.652.693 | 18.000.000 | 20.652.693 |
| Gazi Üniversitesi | 1.500.000 | 14.290.420 | 15.790.420 | 1.400.000 | 29.336.000 | 30.736.000 |
| Hacettepe Üniversitesi | 3.629.535 | 4.772.579 | 8.402.114 | 7.010.178 | 21.870.939 | 28.881.117 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | | 2.786.518 | 2.786.518 | | 4.502.132 | 4.650.995 |
| İstanbul Üniversitesi | | | | | | |
| İnönü Üniversitesi | | | | | | |
| Karadeniz Üniversitesi | | | | | | |
| Marmara Üniversitesi | 1.949.395 | 833.420 | 2.782.815 | 244.170 | 5.890.689 | 6.134.859 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 855.190 | 2.320.378 | 3.175.568 | 1.240.752 | 7.341.590 | 8.582.342 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | | | | 1.040.000 | 11.750.000 | 12.790.000 |
| O.D.T.Ü. | 2.657.604 | 17.327.608 | 19.985.212 | 1.887.380 | 0.295 | 22.740.675 |
| Selçuk Üniversitesi | 1.500.000 | 500.000 | 2.000.000 | 850.000 | 1.500.000 | 2.350.000 |
| Trakya Üniversitesi | | | | | | |
| Uludağ Üniversitesi | 2.000.000 | 4.000.000 | 6.000.000 | 3.000.000 | 4.000.000 | 7.000.000 |
| Yıldız Üniversitesi | | 1.800.000 | 1.800.000 | | 8.392.702 | 8.392.702 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | | | | 205.122 | | 205.122 |
| TOPLAM | 17.094.170 | 58.574.232 | 77.690.464 | 23.956.249 | 199.455.343 | 228.756.64 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 8 - DEVAM

| 1985 | | | 1986 | | | 1987 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Yerli | Yabancı | Toplam | Yerli | Yabancı | Toplam | Yerli | Yabancı | Toplam |
| 706.524 | | 706.524 | 1.246.526 | 5.838.675 | 7.084.675 | 9.283.626 | 1.860.374 | 11.144.000 |
| 714.375 | 21.601.838 | 22.316.213 | 10.106.664 | 8.013.328 | 18.119.992 | 27.819.650 | 32.609.73 | 60.429.384 |
| | | 9.344.650 | 2.956.100 | 16.123.602 | 19.079.702 | | | 13.182.900 |
| | | 28.060 | 190.000 | | 190.000 | | | |
| 28.060 | | | | 60.619.000 | 60.619.000 | | 37.401.062 | 37.401.062 |
| | | | | 30.455 | 30.455 | | 1.386.257 | 1.386.257 |
| 81.305 | 8.502.441 | 8.583.746 | | | | | | |
| 474.000 | 578.811 | 1.052.811 | 1.116.000 | 8.864.794 | 9.980.794 | | | |
| | | | | | | | | |
| | 8.986.759 | 8.986.759 | | 1.712.738 | 1.712.738 | | 11.491.003 | 11.491.003 |
| 2.091.574 | 2.075.665 | 4.167.239 | 9.175.814 | 5.930.100 | 15.105.914 | 9.435.196 | 68.592.599 | 78.027.795 |
| 700.000 | 750.000 | 1.450.000 | | 3.400.000 | 3.400.000 | 700.000 | 6.300.000 | 7.000.000 |
| 1.715.650 | 13.186.095 | 14.901.745 | 2.792.000 | 23.163.000 | 25.995.000 | 512.000 | 830 | 1.342.000 |
| 1.516.000 | 46.819.000 | 48.335.000 | 3.451.500 | 8.686.500 | 12.138.000 | 1.136.712 | 33.370.879 | 34.507.591 |
| 6.669.127 | 27.047.219 | 33.716.346 | 1.710.000 | 7.123.402 | 8.833.402 | 54.000 | 15.341.406 | 15.395.406 |
| | 1.481.094 | 1.481.094 | | 61.896 | 61.896 | | | |
| | | | | | | | | |
| | | | 993.000 | 6.467.000 | 7.460.000 | 325.000 | 11.000.000 | 11.325.000 |
| | | | 250.000 | 6.000.000 | 6.250.000 | | 16.250.000 | 16.250.000 |
| 1.769.442 | 7.654.514 | 9.423.956 | 3.635.544 | 7.805.844 | 11.441.388 | 267.250 | 1.477.055 | 1.744.305 |
| 63.570 | 3.453.202 | 3.516.772 | 999.986 | 2.267.325 | 3.267.311 | 1.681.635 | 2.392.300 | 4.073.935 |
| 1.200.000 | 11.250.000 | 12.450.000 | 1.500.000 | 4.551.546 | 6.051.546 | 500.000 | 9.500.000 | 10.000.000 |
| 2.945.631 | 23.361.287 | 26.306.918 | 3.105.682 | 26.093.654 | 29.199.336 | 313.39 | 39.010.255 | 39.323.645 |
| 3.000.000 | 6.000.000 | 9.000.000 | 2.000.000 | 10.000.000 | 12.000.000 | 3.000.000 | 10.000.000 | 13.000.000 |
| | | | | | | | | |
| 3.00.000 | 4.000.000 | 7.000.000 | 2.500.000 | 2.500.000 | 5.000.000 | 5.110.676 | 7.647.214 | 12.757.890 |
| | 2.044.575 | 2.044.575 | | 2.558.000 | 2.588.000 | | | |
| 441.002 | 4.017.863 | 4.458.865 | | 1.381.208 | 1.381.208 | | 590.138 | 590.138 |
| 27.116.260 | 192.810.363 | 229.271.273 | 47.728.816 | 219.221.541 | 266.950.357 | 60.139.135 | 307.050.276 | 380.372.311 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

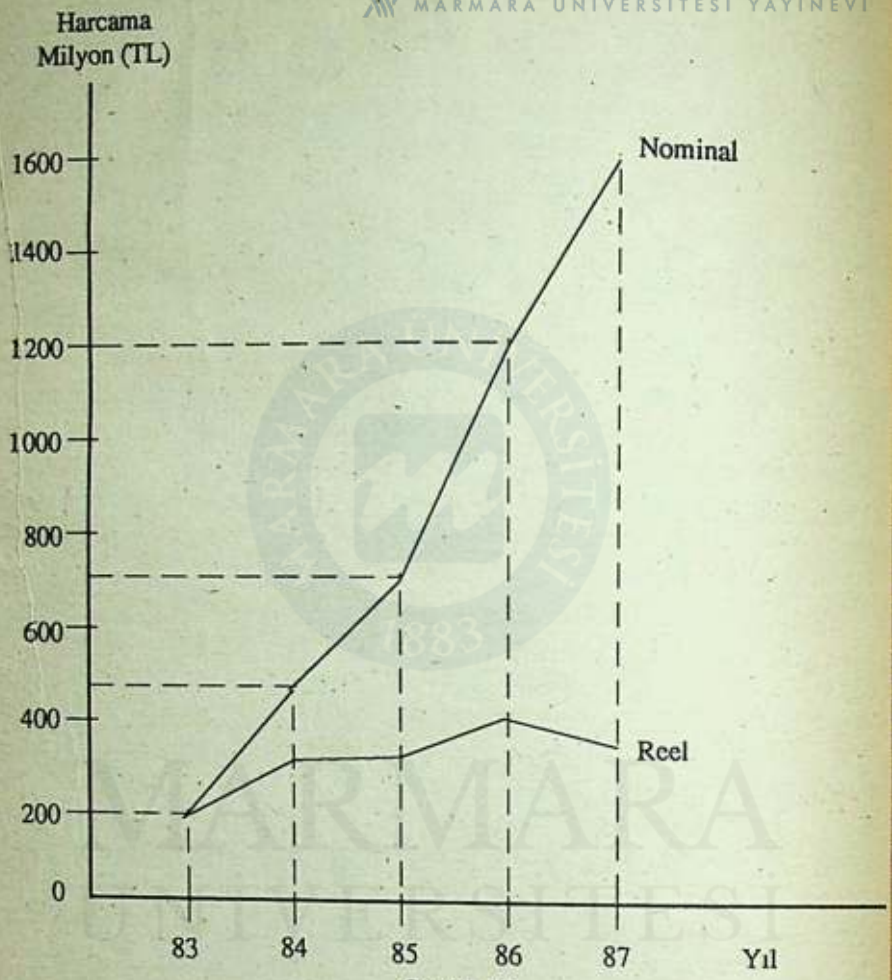


**Grafik III**
**Yabancı Süreli Yayınlar İçin Yapılan Harcamalar**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

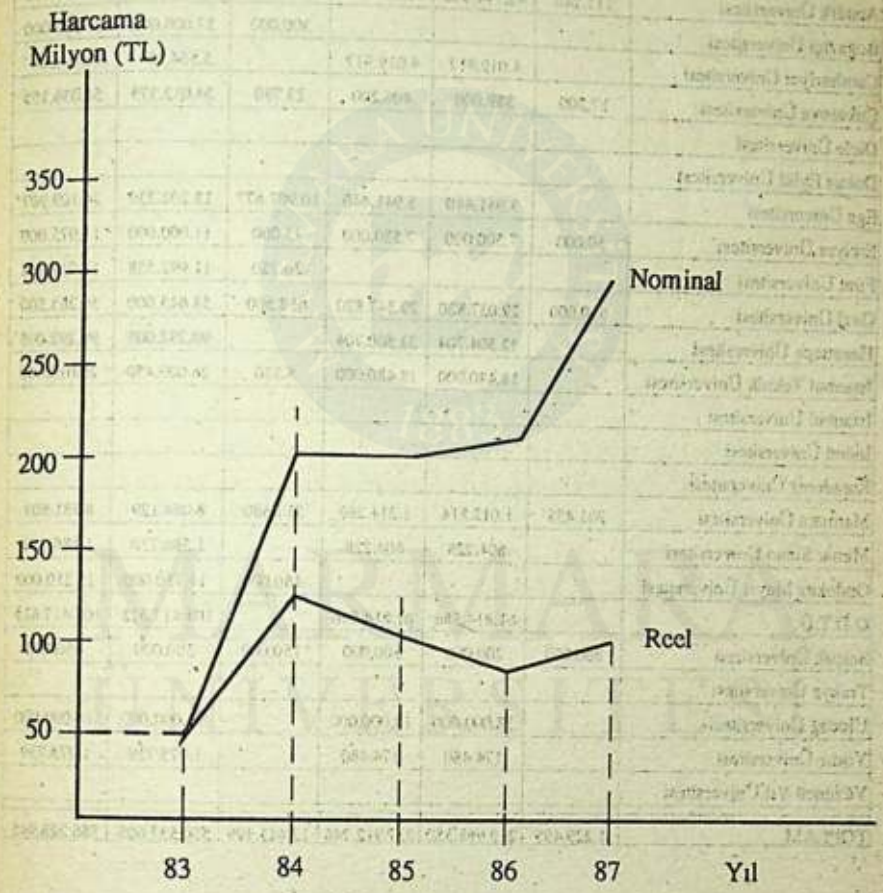


**Grafik IV**
**Yabancı Kitap İçin Yapılan**
**Harcamalar**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 10: ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI BAŞINA DÜŞEN KİTAP

| ÜNİVERSİTELER | 1 Kitap Sayısı | 2 Öğr. Sayısı | Öğr. Baş. Kit. (1/2) | 3 Öğr. Ele. Say. | Öğr. Ele. Baş. Kit. (1/3) |
|---|---|---|---|---|---|
| Akdeniz Üniversitesi | 22.000 | 7.199 | 3.05 | 510 | 43.1 |
| Anadolu Üniversitesi | 50.000 | 12988 | 3.57 | 928 | 53.8 |
| Ankara Üniversitesi | 1.200.000 | 39.115 | 39.8 | 2314 | 518.5 |
| Atatürk Üniversitesi | 250.000 | 15.011 | 16.6 | 985 | 253.8 |
| Bilkent Üniversitesi | – | – | – | – | – |
| Boğaziçi Üniversitesi | 200.000 | 6516 | 30.6 | 580 | 344.8 |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 13.000 | 5926 | 2.19 | 459 | 28.3 |
| Çukurova Üniversitesi | 40.000 | 11650 | 3.43 | 868 | 46 |
| Dicle Üniversitesi | 35.000 | 7383 | 4.74 | 550 | 63.6 |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | 150.000 | 21580 | 6.95 | 1134 | 132.2 |
| Ege Üniversitesi | 250.000 | 15742 | 15.8 | 1551 | 161.1 |
| Erciyes Üniversitesi | 18.000 | 5698 | 3.15 | 427 | 42.1 |
| Fırat Üniversitesi | 58.000 | 5329 | 10.8 | 410 | 141.4 |
| Gazi Üniversitesi | 40.000 | 30018 | 1.33 | 1718 | 23.2 |
| Hacettepe Üniversitesi | 110.000 | 21582 | 5.09 | 2338 | 47 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | 262.000 | 16471 | 15.9 | 1512 | 173,2 |
| İstanbul Üniversitesi | 400.000 | 35651 | 11.2 | 2519 | 158.7 |
| İnönü Üniversitesi | 15.500 | 2496 | 6.2 | 188 | 82.4 |
| Karadeniz Üniversitesi | 70.000 | 10164 | 6.88 | 733 | 95.4 |
| Marmara Üniversitesi | 140.000 | 16441 | 8.51 | 1165 | 120.1 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 40.000 | 2911 | 13.7 | 389 | 102.8 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | 69.000 | 7563 | 9.12 | 530 | 130.1 |
| O.D.T.Ü. | 334.750 | 15068 | 22.2 | 1489 | 224.8 |
| Selçuk Üniversitesi | 130.000 | 13904 | 9.34 | 877 | 148.2 |
| Trakya Üniversitesi | – | – | – | – | – |
| Uludağ Üniversitesi | 127.800 | 17255 | 7.4 | 912 | 140.1 |
| Yıldız Üniversitesi | 46.000 | 12958 | 3.5 | 724 | 63.5 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | 23.000 | 1879 | 12.2 | 117 | 196.5 |
| TOPLAM | 4.094.250 | 382037 | 10.7 | 26442 | 1548 |

Kaynak: 1987-1988 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Ankara, Yükseköğretim Kurulu, 1988 (Öğrenci ve Öğretim Eleman Sayısı için)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Öğrenci başına düşmesi gereken kitap sayısı konusundaki standartlar da ülkeden ülkeye değişmekte, örneğin Meksika bu sınırı 13 kitap olarak belirlerken (1) Kanada'da standartlara göre bu rakam 75 kitaptır. (2)

Bu standartlara göre Türkiye'deki üniversite kütüphanelerine baktığımızda asgari 300.000 sınırını tutturan sadece 3 üniversite olduğunu görüyoruz. Bunlar Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve ODTÜ'dür. Yukarıdaki diğer kritere göre "ayakları üzerinde durabilme gücünde" olan ise sadece Ankara Üniversitesi kütüphanesidir.

---

Öğrenci başına 75 kitap oranı hiçbir üniversitede gerçekleşmezken, sınırı Meksika standardı olan 13 kitaba indirdiğimizde, birçok kütüphanede bu standarda ulaşıldığını görüyoruz. Tabloda öğrenci başına en fazla kitap düşen kütüphanelerin Ankara Üniversitesi (39.8), Boğaziçi Üniversitesi (30.6) ve ODTÜ (22.2) de olduğunu görmekteyiz.

Öğretim elemanı başına düşen kitap sayısı sıralaması da yine değişmekte ve aynı üniversitelerde en yüksek sayılara (sırasıyla 518.5, 344.8, 244.8) ulaşılmaktadır.

1987 yılında öğrenci başına en az kitap düşen üniversite Gazi Üniversitesi olmuştur. (1.33 kitap) öğretim elemanı başına en az kitap düşen kütüphane de 23.2 kitapla, yine Gazi Üniversitesi kütüphanesidir. Yeni kurulan üniversiteler, sahip oldukları kitap sayısı açısından yapılan sıralamada oldukça alt sıralarda yer almakla birlikte, bu üniversitelerde öğrenci ve öğretim elemanı sayısının düşük olması nedeniyle, sözkonusu oranlar yüksek çıkmaktadır.

Tüm üniversitelerdeki kitap, öğrenci sayısı ve öğretim elemanı toplamlarını ele aldığımızda, ortalama olarak öğrenci başına düşen kitap, 11.1, öğretim elemanı başına düşen kitap ise 154.8 olarak bulunmuştur.

(1) Whithers, F.N., a.g.e., s. 62
(2) A.e., s. 34

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ülkemiz üniversite kütüphaneleriyle karşılaştırılması açısından yararlı olacağı düşüncesiyle, aşağıdaki tabloda çeşitli ülkelerin üniversite kütüphanelerinde mevcut olan kitap sayıları verilmektedir.

TABLO 11

| Üniversite | Kitap Mevcudu | Öğrenci Başına Düşen Kitap | Öğretim Elemanı Başına Düşen Kitap |
|---|---|---|---|
| Tokyo Üniversitesi | 5.091.495 | 291 | 1603 |
| Oxford Üniversitesi | 5.000.000 | 383.9 | 3333 |
| Yale Üniversitesi | 8.821.105 | 817.8 | 3880.8 |
| Brezilya Üniversitesi | 491.000 | 55.4 | 551.6 |
| Leningrad Üniversitesi | 5.100.000 | 255 | 2941 |
| Otago Üniversitesi | 1.151.000 | 132.9 | 1893 |
| Pencap Üniversitesi | 295.000 | 35.2 | 828.6 |
| Philippines Üniversitesi | 744.830 | 24.6 | 308 |

Kaynak: World of Learning, 1988

### 4.2- Üniversite Kütüphanelerine Her Yıl Giren Kitap ve Süreli Yayın Sayısı

Üniversite kütüphanelerinin değerlendirilmesinde bir başka önemli gösterge her yıl kütüphaneye giren kitap ve süreli yayın sayısıdır.

Kitap sayısının akım olarak ele alındığı bu gösterge, kütüphane kolleksiyonlarının eski olabileceği durumlarda, mevcut kitap stoku göstergesinden daha önemli olmaktadır.

Mevcut kitap sayısı çok yüksek olmakla birlikte, yıllık kitap girişi çok düşük olan kütüphanelerde verilen hizmetin niteliği de kaçınılmaz olarak düşecektir. Özellikle bilgi çağı olarak adlandırılan ve varolan bilgilerin çok büyük bir hızla değişebildiği günümüzde kütüphane kolleksiyonlarının yenilenmesi, büyük önem taşımaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu bölümde 1983-1987 döneminde üniversite kütüphanelerinde satınalma ya da bağış yoluyla giren kitap ve süreli yayın sayıları incelenmektedir. Anket soruları arasında giren kitap ve süreli yayınların yerli ve yabancı olarak ayrımları da yapılmış olmakla birlikte, bu soruya üniversite kütüphaneleri tarafından verilen cevaplarda tutarsızlıklar olması nedeniyle bu bilgiler tablolara dahil edilmemiştir.

Yıllık giren kitap sayılarının yer aldığı tabloyu incelediğimizde (Tablo 12) 1983-1987 döneminde yıllık giren kitap sayısında bir artış olduğunu, 1983 yılında 57.014 kitap girişi varken, 1987 yılında 82.892 adet kitap girdiğini görmekteyiz. Ancak yine tablodan görüldüğü gibi bu kitap artışının çok önemli bir kısmı satınalma değil, bağış yoluyla gerçekleşmiştir. Oransal olarak ele aldığımızda ortalama her yıl toplam kitap artışının % 70'i bağış nedeniyle kütüphanelere giren kitaplardan kaynaklanmaktadır. Bu konuda başka önemli gösterge, yıllık satınalınan kitap sayısının öğrenci ve öğretim elemanı sayısına oranıdır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 13) 1987 yılında üniversite kütüphanelerine satınalma yoluyla giren kitap sayısının öğrenci ve öğretim elemanı başına oranları verilmiştir.

Tabloda en dikkati çeken nokta, öğrenci ve öğretim elemanı başına en yüksek kitap stokuna sahip olan Ankara Üniversitesi'nin, 1987 yılında öğrenci ve öğretim elemanı başına satınalınan kitap sayısı en düşük üniversite olmasıdır. En yüksek rakamlara ise öğrenci başına 1.62, öğretim elemanı başına 12.1 kitapla Mimar Sinan Üniversiesi kütüphanesi sahiptir.

NİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 12: KÜTÜPHANEYE GİREN KİTAP SAYISI

| | 1983 | | | 1984 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ÜNİVERSİTELER | Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. |
| Akdeniz Üniversitesi | | | | 1100 | | 1100 |
| Anadolu Üniversitesi | 737 | 1737 | 2474 | 1333 | 1128 | 2461 |
| Ankara Üniversitesi | 728 | 7732 | 10460 | 604 | 5779 | 2461 |
| Atatürk Üniversitesi | 26 | 1546 | 1572 | 13 | 2008 | 7743 |
| Bilkent Üniversitesi | | | | | | |
| Boğaziçi Üniversitesi | | | | | | |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 513 | 1232 | 1745 | 679 | 916 | 1597 |
| Çukurova Üniversitesi | 1650 | 709 | 2359 | 613 | 773 | 1386 |
| Dicle Üniversitesi | | | | | | |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | 2705 | | 2705 | 2142 | | 2142 |
| Ege Üniversitesi | 498 | 2802 | 3300 | 906 | 5606 | 6512 |
| Erciyes Üniversitesi | | | | 9 | | 9 |
| Fırat Üniversitesi | | | | 3385 | 2017 | 5402 |
| Gazi Üniversitesi | 1916 | 2973 | 4489 | 2075 | 2184 | 4259 |
| Hacettepe Üniversitesi | 2776 | 2822 | 5598 | 2419 | 1033 | 3496 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | 319 | 993 | 1312 | 533 | 995 | 1528 |
| İstanbul Üniversitesi | | 7395 | 7395 | | 6789 | 6789 |
| İnönü Üniversitesi | | | | | | |
| Karadeniz Üniversitesi | | | 703 | | | 111 |
| Marmara Üniversitesi | 3 | 320 | 323 | 1062 | 1885 | 2947 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 889 | | 889 | 1188 | 155 | 1343 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | | | | 1010 | 520 | 1530 |
| O.D.T.Ü. | 2293 | 6283 | 8576 | 1820 | 5016 | 6836 |
| Selçuk Üniversitesi | 201 | 3895 | 4100 | 390 | 4020 | 4400 |
| Trakya Üniversitesi | | | | | | |
| Uludağ Üniversitesi | 610 | 1005 | 1615 | 920 | 1545 | 2465 |
| Yıldız Üniversitesi | 698 | 218 | 916 | 872 | 842 | 1719 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | | 8441 | 8441 | 612 | 1221 | 1833 |
| TOPLAM | 14.634 | 42380 | 57.014 | 23.663 | 37.953 | 61.016 |
| Satınalma/Toplam | %25.6 | | | %38.7 | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TABLO 12 - DEVAM

| 1985 | | | 1986 | | | 1987 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. |
| 543 | 881 | 1406 | 903 | 169 | 1072 | 1182 | 396 | 1578 |
| 1316 | 718 | 2034 | 414 | 845 | 1659 | 1723 | 485 | 2208 |
| 1259 | 3135 | 4394 | 201 | 3263 | 4035 | 61 | 4723 | 4784 |
| 8 | 2811 | 2819 | 27 | 1416 | 1443 | | 1325 | 1325 |
| | | | | | | | | |
| | | | | | | 1181 | 5145 | 6326 |
| 384 | 791 | 1175 | 1 | 878 | 879 | 72 | 872 | 944 |
| 441 | 1564 | 2005 | 841 | 713 | 1554 | 39 | 2701 | 2740 |
| | 5259 | 5259 | | 1884 | 1884 | 543 | 2050 | 2593 |
| 2034 | | 2034 | 1764 | | 1764 | 485 | | 485 |
| 1127 | 3328 | 4455 | 1890 | 2224 | 4114 | 2980 | 3488 | 6468 |
| | | | | | | 295 | 1396 | 1691 |
| 2440 | 2475 | 4915 | 3510 | 4423 | 7933 | 412 | 5281 | 5693 |
| 2900 | 840 | 3740 | 1206 | 983 | 2189 | 931 | 1232 | 2163 |
| 2105 | 1026 | 3131 | 426 | 2654 | 3080 | 447 | 2277 | 2724 |
| 60 | 1636 | 1696 | 2 | 923 | 925 | 965 | 2230 | 3195 |
| | 7328 | 7328 | | 6414 | 6414 | 500 | 13 | 513 |
| | | | 360 | 765 | 985 | 155 | 1000 | 1155 |
| | | 4068 | 500 | 20201 | 20701 | 404 | 607 | 1011 |
| 1279 | 3803 | 5082 | 1323 | 5064 | 6387 | 169 | 689 | 858 |
| 376 | 36 | 412 | 367 | 48 | 415 | 4720 | 179 | 4899 |
| 1030 | 540 | 1570 | 689 | 341 | 1030 | 3100 | 2900 | 6000 |
| 2244 | 5521 | 7765 | 916 | 5104 | 6020 | 822 | 3419 | 5063 |
| 1255 | 10345 | 11600 | 2203 | 7519 | 8613 | 1300 | 10.301 | 11.601 |
| | | | | | | | | |
| 1030 | 4550 | 5580 | 1110 | 1840 | 2950 | 855 | 5214 | 6069 |
| 559 | 772 | 1272 | 40 | 289 | 329 | | 585 | 585 |
| 510 | 1784 | 2294 | 80 | 2352 | 2432 | 24 | 1019 | 1043 |
| 21.641 | 56.003 | 77644 | 18.532 | 67.049 | 85.581 | 23.725 | 60.325 | 84050 |
| %27.8 | | | %21.6 | | | %28.2 | | |

## TABLO 13 ÖĞRENCİ-ÖĞRETİM ELEMANI BAŞINA SATINALINAN KİTAP SAYISI 1987

| ÜNİVERSİTELER | Öğrenci Başına Yıllık Kit. Gir. | Öğretim Elemanı Başına Yıllık Kit. Gir. |
|---|---|---|
| AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ | 0.16 | 2.31 |
| ANADOLU ÜNİVERSİTESİ | 0.12 | 1.85 |
| ANKARA ÜNİVERSİTESİ | 0.002 | 0.02 |
| ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ | – | – |
| BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ | 0.19 | 1.03 |
| CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ | 0.012 | 0.15 |
| ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ | 0.003 | 0.04 |
| DİCLE ÜNİVERSİTESİ | 0.07 | 0.98 |
| DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ | 0.02 | 0.42 |
| EGE ÜNİVERSİTESİ | 0.18 | 1.92 |
| ERCİYES ÜNİVERSİTESİ | 0.05 | 0.69 |
| FIRAT ÜNİVERSİTESİ | 0.07 | 1.00 |
| GAZİ ÜNİVERSİTESİ | 0.03 | 0.54 |
| HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ | 0.02 | 0.19 |
| İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ | 0.05 | 0.63 |
| İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ | 0.01 | 0.19 |
| İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ | 0.06 | 0.82 |
| KARADENİZ ÜNİVERSİTESİ | 0.03 | 0.55 |
| MARMARA ÜNİVERSİTESİ | 0.01 | 0.14 |
| MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ | 1.62 | 12.1 |
| ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ | 0.40 | 5.84 |
| ODTÜ | 0.05 | 0.55 |
| SELÇUK ÜNİVERSİTESİ | 0.09 | 1.48 |
| TRAKYA ÜNİVERSİTESİ | – | – |
| ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ | 0.04 | 0.93 |
| YILDIZ ÜNİVERSİTESİ | – | – |
| YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ | 0.01 | 0.20 |
| TOPLAM ORTALAMA | 0.06 | 0.89 |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Süreli yayınlar tablosunu incelediğimizde (Tablo 14) kütüphanelere giren süreli yayınlarda incelenen dönem içinde önemli bir artış olduğunu 1983 yılında 9189 adet süreli yayın girerken, bu rakamın 1987'de 14805'e çıktığını görüyoruz. Kitap girişlerinden farklı olarak, süreli yayınların % 70'inin satınalma yoluyla kütüphanelere girmesi de önemli bir olgudur. Bu durum süreli yayınların büyük ölçüde yeni dergilerden oluştuğunun bir göstergesidir. Bilindiği gibi günümüzde süreli yayınlar sosyal bilimler alanında da giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu nedenle, üniversite kütüphanelerinde abone olunan süreli yayın sayısının artması, oldukça sağlıklı bir gelişmedir. Tablodan da görüldüğü gibi 1987 yılında en fazla süreli yayının alındığı kütüphane ODTÜ'dedir. (1642 adet) Daha sonra Boğaziçi Üniversitesi (1443) ve Gazi Üniversitesi (1264 adet) gelmektedir.

En az süreli yayın satın alınan üniversitelerin ise, İnönü Üniversitesi (25 adet) Yüzüncü Yıl Üniversitesi (35 adet) ve Yıldız Üniversitesi (54 adet) olduğu görülmektedir.

## TABLO 14: KÜTÜPHANEYE GİREN SÜRELİ YAYIN SAYISI

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

| | 1983 | | | 1984 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ÜNİVERSİTELER | Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. |
| Akdeniz Üniversitesi | | | | | | |
| Anadolu Üniversitesi | 49 | 8 | 57 | 112 | 96 | 208 |
| Ankara Üniversitesi | 296 | 1522 | 1868 | 2161 | 1571 | 2782 |
| Atatürk Üniversitesi | 857 | 136 | 993 | 849 | 141 | 990 |
| Bilkent Üniversitesi | | | | | | |
| Boğaziçi Üniversitesi | | | | | | |
| Cumhuriyet Üniversitesi | 12 | 46 | 58 | 83 | 98 | 181 |
| Çukurova Üniversitesi | 602 | 160 | 862 | 611 | 243 | 854 |
| Dicle Üniversitesi | | | | | | |
| Dokuz Eylül Üniversitesi | | | | | | |
| Ege Üniversitesi | 296 | 297 | 593 | 235 | 381 | 616 |
| Erciyes Üniversitesi | 260 | 65 | 325 | 10 | 100 | 110 |
| Fırat Üniversitesi | | | | 54 | 127 | 181 |
| Gazi Üniversitesi | 522 | 156 | 678 | 618 | 168 | 786 |
| Hacettepe Üniversitesi | 1447 | 217 | 1664 | 1500 | 188 | 1688 |
| İstanbul Teknik Üniversitesi | 608 | | 608 | 695 | 97 | 792 |
| İstanbul Üniversitesi | | | | 146 | 175 | 321 |
| İnönü Üniversitesi | | | | | | |
| Karadeniz Üniversitesi | | | | | | |
| Marmara Üniversitesi | 103 | 114 | 217 | 261 | 129 | 390 |
| Mimar Sinan Üniversitesi | 85 | 92 | 177 | 66 | 50 | 116 |
| Ondokuz Mayıs Üniversitesi | | | | 208 | 20 | 228 |
| O.D.T.Ü. | 1959 | 296 | 2255 | 1912 | 317 | 2229 |
| Selçuk Üniversitesi | 55 | 49 | 104 | 20 | 64 | 84 |
| Trakya Üniversitesi | | | | | | |
| Uludağ Üniversitesi | 166 | 355 | 521 | 172 | 364 | 536 |
| Yıldız Üniversitesi | 39 | 50 | 89 | 35 | 50 | 85 |
| Yüzüncü Yıl Üniversitesi | | 88 | 88 | | 129 | 129 |
| TOPLAM | 7060 | 2129 | 9189 | 7441 | 2762 | 10.203 |
| Satın Alma/Toplam | % 76 | | | % 72 | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

**TABLO 14 - DEVAM**

| 1985 | | | 1986 | | | 1987 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. | Sat. | Bağ. | Top. |
| 22 | | 22 | | | | | | |
| 126 | 200 | 326 | 148 | 165 | 312 | 251 | 182 | 433 |
| 1930 | 1597 | 3577 | 713 | 1604 | 2337 | 802 | 1595 | 2417 |
| 838 | 147 | 985 | 844 | 141 | 985 | 852 | 82 | 934 |
| | | | | | | | | |
| | | | | | | 1433 | 269 | 1702 |
| 83 | 129 | 212 | 184 | 114 | 298 | 129 | 192 | 321 |
| 641 | 344 | 985 | 636 | 347 | 983 | 667 | 247 | 914 |
| 77 | 123 | 200 | 148 | 180 | 328 | 2113 | 881 | 2994 |
| 256 | | 256 | 318 | | 318 | 370 | | 370 |
| 482 | 534 | 1016 | 456 | 525 | 981 | 561 | 483 | 1044 |
| 197 | 140 | 317 | 197 | 140 | 317 | 227 | 285 | 512 |
| 92 | 153 | 245 | 153 | 172 | 325 | 188 | 257 | 445 |
| 761 | 173 | 934 | 774 | 246 | 1020 | 1264 | 101 | 1365 |
| 1527 | 202 | 1729 | 933 | 344 | 1277 | 975 | 327 | 1302 |
| 695 | 125 | 820 | 397 | 125 | 522 | 725 | 65 | 790 |
| 151 | 259 | 410 | | | 623 | 287 | 68 | 355 |
| | | | 44 | | 44 | 25 | 250 | 275 |
| | | | | | | 268 | 82 | 350 |
| 162 | 191 | 353 | 342 | 314 | 656 | 150 | 57 | 207 |
| | 111 | 111 | 52 | | 52 | 326 | 28 | 354 |
| 216 | 30 | 246 | 227 | 40 | 267 | 258 | 33 | 291 |
| 1909 | 3027 | 4936 | 1642 | 273 | 1915 | 1642 | 1644 | 1914 |
| 20 | 500 | 520 | 48 | 1390 | 1438 | 68 | 138 | 206 |
| | | | | | | | | |
| 190 | 370 | 560 | 162 | 405 | 567 | 176 | 1802 | 1978 |
| 35 | 50 | 85 | 43 | 69 | 112 | 54 | 65 | 119 |
| 43 | 115 | 201 | | | | 35 | 65 | 100 |
| 8335 | 8464 | 16799 | 7748 | 4876 | 12624 | 14085 | 4488 | 18573 |
| % 49 | | | % 61 | | | % 75.8 | | |

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## 5- GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yükseköğretim kurumlarımızda kütüphanelerin durumunu çeşitli açılardan incelemeyi amaçlamış olduğumuz bu araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmektidir;

### a) Kütüphanelerin Fiziksel Konumuna İlişkin Sonuçlar

Ülkemizde üniversite kütüphanelerinin fiziksel konumları açısından vardığımız sonuç, bu kütüphanelerin sağlıklı hizmet verebilmesi için gerekli olan koşulların çok uzağında olduklarıdır. Öğrenci başına asgari 1.5 $m^2$ genişliğinde bir çalışma alanına sahip olması gereken kütüphanelerde, ülkemizde öğrenci başına düşen ortalama alan 0.25 $m^2$ dir. Asgari standardın tutturabilmesi için toplam kütüphane alanlarının en az 6 kat arttırılması gerektiği hesaplanmıştır.

Üniversite bazında baktığımızda, 1987 yılında 0.008 m2 ile Dokuz Eylül Üniversite kütüphanesinin en düşük öğrenci başına alana sahip olduğunu, en yüksek alana sahip olan Boğaziçi Üniversitesi (0.92 m2) ve ODTÜ'nün (0.80m2) bile uluslararası standartların oldukça gerisinde olduğu görülmüştür.

### b) Personel Durumu Açısından Varılan Sonuçlar

Yapmış olduğumuz araştırma, üniversite kütüphanelerinde çalışan personelin sayı ve nitelik olarak yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Üniversitelerde profesyonel kütüphanecilerin toplam personel içindeki payı azalmış, % 31 olması gereken bu oran 1987 yılında % 15 olarak hesaplanmıştır.

Kütüphanelerde profesyonel kütüphaneci sayısı olması gerekenden 10 kat daha düşük, toplam kütüphane personeli sayısı ise yine olması gerekenden 4 kat daha düşük olarak bulunmuştur. Profesyonel kütüphanecilerin % 65'inin 3 büyük şehirde (İstanbul - Ankara - İzmir) toplanmış olması da kütüphaneler açısından vurgulanabilecek bir başka olumsuzluktur.

### c) Kütüphanelerin Mali Durumları Açısından Elde Edilen Sonuçlar

Kütüphanelerin kendilerini geliştirebilmelerini, verdikleri hizmetin yeterliliğini belirleyen temel faktörlerden biri hiç kuşkusuz kütüphanelere ayrılan ödenektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ödeneğin mutlak miktarından çok, üniversite bütçesi içindeki payları ve ödeneklerde meydana gelen reel artışlar, kütüphanelerin gelişmesi açısından önem taşımaktadır. Ülkemizdeki üniversite kütüphanelerine ayrılan ödeneklerin, üniversite ödenekleri içindeki paylarına baktığımızda, asgari % 5 olması gereken orana hiç bir üniversitede ulaşılamadığını, sadece Boğaziçi Üniversitesinin % 4 ile bu asgari sınıra yaklaştığını görüyoruz. Toplam ödenek rakamlarını ele aldığımızda kütüphane hizmetlerine ayrılmış ödeneklerin, üniversite ödenekleri içindeki ortalama payı 1984 yılından itibaren giderek azalmış ve 1987'de % 0.6 olmuştur. Bir çok üniversitedeki oran, bu ortalamanın da altındadır. % 5 oranının asgari oran olduğunu, yeni kurulan üniversitelerde gerekli kolleksiyonun oluşturulabilmesi için bu oranın % 10 hatta % 15'e çıkarılması gerektiğini düşündüğümüzde, ülkemiz üniversitelerindeki kütüphanelerin içinde bulundukları yetersizlik ve zorlukları daha iyi kavramak mümkün olmaktadır. Kütüphane ödenekleri incelenen dönem içinde nominal olarak 5 kat artarken reel artış ancak 1.2 kat olmuştur. Bir başka deyişle kütüphane ödenekleri reel olarak azalmamakla birlikte önemli bir artış da gerçekleşmemiştir.

### d) Kütüphane Kolleksiyonları ve Bu Kolleksiyonların Geliştirilmesine İlişkin Varılan Sonuçlar

Tüm üniversite kütüphanelerinde 1987 yılında mevcut olan kitap sayısı yaklaşık 4.094.950 olarak belirlenmiştir. Bu sayı gelişmiş ülkelerdeki birçok üniversite kütüphanesinin sahip olduğu kitap sayısından daha düşüktür. Ancak bu konudaki yaygın görüş, bir kütüphanenin sahip olduğu kitap sayısının tek başına yeterli bir gösterge olamıyacağı, kitapların niteliklerinin de önemli olduğu şeklindedir. Böyle olmakla birlikte bir kütüphanenin sahip olması gereken asgari kitap sayısı ile "ayakları üzerinde durmasını sağlayacak" kitap sayısına ilişkin uluslararası standartlar 300.000 ve 600.000 olarak belirlenmiştir. Öğrenci başına düşmesi gereken kitap sayısı, ülkelere göre değişmekte, bazıları bu sınırı 13, bazıları ise 75 kitap olarak ele almaktadır.

Ülkemizde toplam kitap sayısı açısından belirlenen asgari standartlara ulaşabilen üniversite sayısı son derece azdır. 300.000 kitap sınırını ancak 3 üniversite (Ankara, İstanbul, ODTÜ) aşabilmiştir. Öğrenci başına düşen ortalama kitap sayısı ise 10.7 olarak bulunmuştur.

Kitap sayısında meydana gelene yıllık artış rakamları ise ödeneklerin yetersiz-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

liğine bağlı olarak son derece düşüktür. Üniversite kütüphanelerine esas olarak yapılan bağışlarla kitap girmekte, öte yandan çoğu kez ödenekler ancak süreli yayın abonelerini karşılamaya yetmektedir.

Bütün bu koşullar altında üniversite kütüphanelerinin yükseköğretim kurumlarındaki eğitim, araştırma ve yayın faaliyetlerine etkin bir şekilde destek olabilmesi kendisinden beklenen işlevleri yerine getirmesi oldukça zordur. Bu araştırmada yer alan bir çok tabloda görüldüğü gibi, bu nitelikte hizmet verebilecek üniversite kütüphanesi sayısı en fazla 2 ya da 3 tanedir. Oysa ülkemizde Bilkent Üniversitesi ile birlikte 28 tane üniversite vardır.

Bir üniversitenin kütüphanesinin olmaması günümüzde kabul edilemeyecek bir durumdur. Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi, kütüphaneler üniversitelerin varlıklarının temelini oluşturan kurumlardır.

Kütüphanelerin eğitim ve araştırma çalışmalarındaki yaşamsal öneminin kavranması ve böylece öncelikler arasında 1. sıraya geçmesi ile birlikte, ülkemizde gerek akademik çalışmaların, gerek eğitim öğretim faaliyetlerinin niteliğinin de hızla yükseleceğinden hiç kuşkumuz yoktur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

## EK: KÜTÜPHANE DAİRE BAŞKANLIKLARINA GÖNDERİLEN ANKET FORMU

## ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNİN EKONOMİK AÇIDAN ANALİZİNE İLİŞKİN ANKET

1) Üniversite Kütüphanesinin Adı:

2) Kapladığı Alan ($m^2$ olarak)

| Yıllar | Alan |
|---|---|
| 1983 | |
| 1984 | |
| 1985 | |
| 1986 | |
| 1987 | |

3) Çalışan Personel Sayısı

| | 1983 | 1984 | 1985 | 1986 | 1987 |
|---|---|---|---|---|---|
| - Uzman Kütüphaneci | | | | | |
| - Kütüphaneci | | | | | |
| - Lise | | | | | |
| - Diğer | | | | | |

4) Kütüphane Bütçesi (Ayrılan Ödenek)

| Yıllık | Bütçe Ödeneği |
|---|---|
| 1983 | |
| 1984 | |
| 1985 | |
| 1986 | |
| 1987 | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5) Kütüphane Bütçesinden Yapılan Harcamalar

| Yıllar | Harcama Tutarı |
|---|---|
| 1983 | |
| 1984 | |
| 1985 | |
| 1986 | |
| 1987 | |

6) Kitap Alımı İçin Yapılan Harcama

| Yıllar | Yerli | Yabancı | Toplam |
|---|---|---|---|
| 1983 | | | |
| 1984 | | | |
| 1985 | | | |
| 1986 | | | |
| 1987 | | | |

7) Süreli Yayın İçin Yabancı Toplam

| Yıllar | Yerli | Yabancı | Toplam |
|---|---|---|---|
| 1983 | | | |
| 1984 | | | |
| 1985 | | | |
| 1986 | | | |
| 1987 | | | |

8) Kütüphaneye Giren Kitap Sayısı

| Yıllar | Yerli | Yabancı | Satınalma | Bağış | Toplam |
|---|---|---|---|---|---|
| 1983 | | | | | |
| 1984 | | | | | |
| 1985 | | | | | |
| 1986 | | | | | |
| 1987 | | | | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

9) Kütüphaneye Giren Süreli Yayın Sayısı

| Yıllar | Yerli | Yabancı | Satınalma | Bağış | Toplam |
|---|---|---|---|---|---|
| 1983 | | | | | |
| 1984 | | | | | |
| 1985 | | | | | |
| 1986 | | | | | |
| 1987 | | | | | |

10) Kütüphane İçin Ek Ödenek Talebi

| Yıllar | Ek Ödenek Talebi | Sağlanan Ek Ödenek Miktarı |
|---|---|---|
| 1983 | | |
| 1984 | | |
| 1985 | | |
| 1986 | | |
| 1987 | | |

11) Öğrenci Harçlar Fonu, Araştırma Fonu ve Döner Sermaye'den Kütüphaneye Aktarılan Miktar

| Yıllar | Öğrenci Harç.Fonu | Araştırma Fonu | Döner Ser. | Toplam |
|---|---|---|---|---|
| 1983 | | | | |
| 1984 | | | | |
| 1985 | | | | |
| 1986 | | | | |
| 1987 | | | | |

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

# YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Anket Formları (Üniversite Kütüphanelerinden Gelen)

- **1987-1988 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**, Ankara, Yükseköğretim Kurulu, 1988

- **Katma Bütçeli İdareler 1984 Mali Yılı Bütçe Kanunu**, Kanun No. 2952, Kabul Tarihi: 11.11.1983, T.C. Resmi Gazete, 30.11.1983/18237 (Mükerrer)

- **Katma Bütçeli İdareler 1985 Mali Yılı Bütçe Kanunu**, Kanun No. 3141, Kabul Tarihi: 21.12.1984, T.C. Resmi Gazete, 8.1.1985/18629 (Mükerrer)

- **Katma Bütçeli İdareler 1986 Mali Yılı Bütçe Kanunu**, Kanun No. 3243, Kabul Tarihi: 23.12.1985, T.C. Resmi Gazete, 5.1.1986/18979 (Mükerrer)

- **Katma Bütçeli İdareler 1987 Mali Yılı Bütçe Kanunu**, Kanun No. 3326, Kabul Tarihi: 25.12.1986, T.C. Resmi Gazete, 8.1.1987/19335 (Mükerrer)

- Savaş, Vural-Ertel, Nesrin, **Türk Yükseköğretim Sisteminin Ekonomik Açıdan Genel Bir Analizi**, İstanbul, Marmara Üniversitesi Türkiye Ekonomisi Araştırma Merkezi, 1987

- Withers, F.N., **Kütüphane hizmeti Standartları**, Çev. Sönmez Taner ve Aysel San, Ankara, Kütüphaneler ve Yayınlar Müdürlüğü, 1988

- **The World of Learning 1988**, London, Europe Publications Limited, 1988

- **Yükseköğretim Kurulu 1983 Mali Yılı Bütçe Kanunu**, Kanun No. 2724, Kabul Tarihi: 9.12.1982, T.C. Resmi Gazete, 27.12.1982/17911

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

M.Ü. Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı
*M0116702*